

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

της 19ης Μαρτίου 2019*

«Κρατικές ενισχύσεις – Παρέμβαση κοινοπραξίας ιδιωτικού δικαίου μεταξύ τραπεζών υπέρ ενός εκ των μελών της – Έγκριση της παρέμβασης από την κεντρική τράπεζα του κράτους μέλους – Απόφαση που κηρύσσει την ενίσχυση ασύμβατη με την εσωτερική αγορά – Προσφυγή ακυρώσεως – Έννοια της κρατικής ενισχύσεως – Καταλογισμός στο κράτος – Κρατικοί πόροι»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-98/16, T-196/16 και T-198/16,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους S. Fiorentino και P. Gentili, avvocati dello stato,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-98/16,

Banca Popolare di Bari SCpA, πρώην Tercas-Cassa di risparmio della provincia di Teramo SpA (Banca Tercas SpA), με έδρα το Teramo (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους A. Santa Maria, M. Crisostomo, E. Gambaro και F. Mazzocchi, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-196/16,

Fondo interbancario di tutela dei depositi, με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Siragusa, G. Scassellati Sforzolini και G. Faella, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-198/16,

υποστηριζόμενη από την

Banca d'Italia, εκπροσωπούμενη από τους M. Perassi, O. Carolino, M. Marcucci και M. Todino, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσα στην υπόθεση T-198/16,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους P. Stancanelli, L. Flynn, A. Μπουχάγιαρ και D. Recchia,

καθής,

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης (ΕΕ) 2016/1208 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.39451 (2015/C) (πρώην 2015/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία υπέρ της Banca Tercas (ΕΕ 2016, L 203, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Frimodt Nielsen, πρόεδρο, V. Kreuschitz, I.S. Forrester, N. Póltorak (εισηγήτρια) και E. Perillo, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 22ας Μαρτίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Οι υπό κρίση προσφυγές ασκήθηκαν από την Ιταλική Δημοκρατία (υπόθεση T-98/16), την Banca Popolare di Bari SCpA (στο εξής: BPB) (υπόθεση T-196/16) και από την ιταλική κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου, Fondo interbancario di tutela dei depositi (στο εξής: FITD) (υπόθεση T-198/16), κατά της απόφασης (ΕΕ) 2016/1208 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.39451 (2015/C) (πρώην 2015/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία υπέρ της Banca Tercas (ΕΕ 2016, L 203, σ. 1, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).
- 2 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Banca Tercas (Cassa di risparmio della Provincia di Teramo SpA) (στο εξής: Tercas), που εγκρίθηκε από την κεντρική τράπεζα της Ιταλικής Δημοκρατίας, Banca d'Italia (στο εξής: Τράπεζα της Ιταλίας), στις 7 Ιουλίου 2014 (στο εξής: παρέμβαση ή παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas), συνιστούσε παράνομη και μη συμβατή κρατική ενίσχυση την οποία η Ιταλική Δημοκρατία έπρεπε να ανακτήσει από τον δικαιούχο της.

Εμπλεκόμενες οντότητες

Εμπορικές οντότητες που σχετίζονται με την παρέμβαση

- 3 Η Tercas είναι τράπεζα της οποίας το κεφάλαιο ανήκει σε ιδιώτες, δραστηριοποιούμενη κυρίως στην περιφέρεια του Αμπρούτσο στην Ιταλία. Στα τέλη του 2010 η Tercas εξαγόρασε την Banca Caripe SpA, περιφερειακή τράπεζα δραστηριοποιούμενη στην ίδια περιοχή.
- 4 Η BPB είναι η εταιρία χαρτοφυλακίου ενός τραπεζικού ομίλου του οποίου το κεφάλαιο ανήκει σε ιδιώτες και ο οποίος δραστηριοποιείται κυρίως στον νότο της Ιταλίας.

Η FITD

- 5 Η FITD είναι κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου μεταξύ τραπεζών η οποία συστήθηκε σε εθελοντική βάση το 1987. Η κοινοπραξία αυτή έχει συνεταιριστικό χαρακτήρα και ιδρύθηκε με σκοπό την επιδίωξη των κοινών συμφερόντων των μελών της.
- 6 Σκοπός της FITD είναι να διασφαλίσει τους καταθέτες των μελών της (βλ. άρθρο 1 του καταστατικού της FITD, όπως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υπόθεσης, στο εξής: καταστατικό της FITD). Το 1996, λόγω της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της Ιταλίας της

οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων (ΕΕ 1994, L 135, σ. 5), η FITD αναγνωρίστηκε από την Τράπεζα της Ιταλίας ως ένα από τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων που επιτρέπεται να ασκούν δραστηριότητες στην Ιταλία κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών. Δυνάμει του άρθρου 27 του καταστατικού της, σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης ενός εκ των μελών της, η FITD παρεμβαίνει επιστρέφοντας στους καταθέτες τις καταθέσεις που διατηρούν στο μέλος αυτό μέχρι το όριο των 100 000 ευρώ ανά καταθέτη. Κατά την παράγραφο 1 της διατάξεως αυτής, επιλέξιμες για επιστροφή είναι οι απαιτήσεις που αφορούν κεφάλαια που απέκτησαν τα μέλη της κοινοπραξίας με υποχρέωση επιστροφής, σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα, υπό τη μορφή καταθέσεων ή υπό οποιαδήποτε άλλη μορφή, καθώς και οι τραπεζικές επιταγές και κάθε άλλος χρεωστικός τίτλος που εξομοιούται με αυτές.

- 7 Από τη σύστασή της, η FITD έχει τη δυνατότητα να παρεμβαίνει υπέρ των μελών της, όχι μόνο στο πλαίσιο της εκ του νόμου πλέον υποχρεωτικής εγγύησης των καταθέσεων των καταθετών (υποχρεωτική παρέμβαση), αλλά και σε οικειοθελή βάση, σύμφωνα με το καταστατικό της, εάν η εν λόγω παρέμβαση μειώνει τις επιβαρύνσεις που ενδέχεται να προκύψουν από την εγγύηση των καταθέσεων με την οποία είναι επιφορτισμένα τα μέλη της (οικειοθελείς παρεμβάσεις).
- 8 Επομένως, η FITD μπορεί, δυνάμει του άρθρου 28 του καταστατικού της, όταν προβλέπεται μια λιγότερο δαπανηρή επιβάρυνση, αντί να προβεί στην επιστροφή που προβλέπεται στο πλαίσιο της εγγύησης των καταθέσεων των καταθετών σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης ενός μέλους της κοινοπραξίας, να παρέμβει σε πράξεις μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων όσον αφορά το μέλος αυτό (εναλλακτική οικειοθελής παρέμβαση). Ομοίως, δυνάμει του άρθρου 29, παράγραφος 1, του καταστατικού της, ανεξάρτητα από την επίσημη κίνηση διαδικασίας αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης, η FITD μπορεί να αποφασίσει να παρέμβει μέσω χρηματοδότησης, εγγυήσεων, συμμετοχών ή μέσω άλλων τεχνικών μορφών για τη στήριξη του μέλους της που έχει τεθεί υπό αναγκαστική διαχείριση, όταν υφίστανται προοπτικές εξυγίανσης και προβλέπεται λιγότερο δαπανηρή επιβάρυνση σε σχέση με εκείνη που προκύπτει από την παρέμβαση της FITD σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης του μέλους αυτού (υποστηρικτική ή προληπτική οικειοθελής παρέμβαση, όπως στην περίπτωση της Tercas).
- 9 Ο ρόλος της FITD, οι παρεμβάσεις στις οποίες μπορεί να προβεί, ιδίως δε οι παρεμβάσεις για τη στήριξη των μελών της, και, ειδικότερα, το κατά πόσον η παρέμβαση που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλόμενης απόφασης μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ενίσχυση που χορηγείται από κράτος ή με κρατικούς πόρους» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αποτελούν τον πυρήνα των υπό κρίση υποθέσεων.

Η Τράπεζα της Ιταλίας

- 10 Η Τράπεζα της Ιταλίας είναι δημόσια αρχή που ασκεί τα καθήκοντα της κεντρικής τράπεζας της Ιταλικής Δημοκρατίας. Διαθέτει αυτοτελή νομική προσωπικότητα διακριτή από εκείνη του ιταλικού Δημοσίου. Ως μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), η Τράπεζα της Ιταλίας οφείλει, δυνάμει του άρθρου 127, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ, να συμβάλλει στην εκ μέρους των αρμόδιων αρχών ομαλή άσκηση πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- 11 Ο decreto legislativo, n° 385, e successive modifiche e integrazioni, Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (ιταλικός νόμος για τις τράπεζες) της 1ης Σεπτεμβρίου 1993 (GURI αριθ. 230 της 30ής Σεπτεμβρίου 1993, τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 92), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (στο εξής: ιταλικός νόμος για τις τράπεζες), αναθέτει στην Τράπεζα της Ιταλίας, μεταξύ άλλων καθηκόντων, τον ρόλο της εποπτικής αρχής του τραπεζικού τομέα και ορίζει ως σκοπούς της τη

διασφάλιση της υγιούς και συνετής διαχείρισης των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, τη συνολική σταθερότητα, την αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητα του συνολικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και την τήρηση των διατάξεων στον τομέα των πιστώσεων.

- 12 Για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών, και ειδικότερα για να διασφαλιστεί η υγιής και συνετή διαχείριση των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, η Τράπεζα της Ιταλίας έχει εκτεταμένες εξουσίες ελέγχου, οι οποίες περιλαμβάνουν εξουσία ελέγχου βάσει φακέλου, κανονιστική αρμοδιότητα, εξουσία επιθεώρησης και πολλές αρμοδιότητες έγκρισης. Οι εξουσίες αυτές παρέχουν τη δυνατότητα στην Τράπεζα της Ιταλίας να παρεμβαίνει σε όλα τα συμβάντα που είναι καθοριστικά για την ύπαρξη μιας τράπεζας, σεβόμενη την εμπορική αυτοτέλεια της τράπεζας και μόνο για να διαπιστώσει αν η διαχείρισή της είναι υγιής και συνετή.
- 13 Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η Τράπεζα της Ιταλίας ενέκρινε, μεταξύ άλλων, το καταστατικό της FITD, παρίσταται ως παρατηρητής χωρίς δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις της FITD και, σύμφωνα με το άρθρο 96 ter, πρώτο εδάφιο, στοιχείο d, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, ενέκρινε την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas.

Ιστορικό και παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas

- 14 Στις 30 Απριλίου 2012, κατόπιν προτάσεως της Τράπεζας της Ιταλίας, η οποία διαπίστωσε παρατυπίες στην Tercas, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών της Ιταλίας αποφάσισε να θέσει την Tercas υπό αναγκαστική διαχείριση.
- 15 Στη συνέχεια η Τράπεζα της Ιταλίας όρισε έκτακτο επίτροπο αρμόδιο για τη διαχείριση της Tercas κατά την αναγκαστική διαχείριση (στο εξής: έκτακτος επίτροπος).

Πρώτη προσπάθεια παρέμβασης

- 16 Τον Οκτώβριο του 2013 ο έκτακτος επίτροπος, αφού αξιολόγησε διάφορες επιλογές, άρχισε διαπραγματεύσεις με την BPB, η οποία είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον για την εγγραφή σε αύξηση κεφαλαίου της Tercas, υπό την προϋπόθεση ότι θα διενεργηθεί προηγούμενος οικονομικός έλεγχος της Tercas και ότι η FITD θα καλύψει εξ ολοκλήρου το περιουσιακό έλλειμμα της τράπεζας αυτής.
- 17 Στις 28 Οκτωβρίου 2013, μετά από αίτηση του έκτακτου επιτρόπου της Tercas που υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 29 του καταστατικού της FITD, η διαχειριστική επιτροπή της FITD αποφάσισε να παρέμβει για τη στήριξη της Tercas μέχρι του ποσού των 280 εκατομμυρίων ευρώ κατ' ανώτατο όριο. Η απόφαση αυτή επικυρώθηκε από το διοικητικό συμβούλιο της FITD στις 29 Οκτωβρίου 2013. Στις 4 Νοεμβρίου 2013 η Τράπεζα της Ιταλίας, σύμφωνα με το άρθρο 96 ter, πρώτο εδάφιο, στοιχείο d, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, ενέκρινε την εν λόγω παρέμβαση στήριξης.
- 18 Η FITD, αν και είχε λάβει έγκριση από την Τράπεζα της Ιταλίας, αποφάσισε να αναστείλει την προβλεπόμενη παρέμβαση λόγω αβεβαιότητας σχετικά με την οικονομική και περιουσιακή κατάσταση της Tercas και σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση της παρέμβασης αυτής. Συγκεκριμένα, στις 18 Μαρτίου 2014, μετά το πέρας του οικονομικού ελέγχου στα περιουσιακά στοιχεία της Tercas που ζήτησε η BPB (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω), υπήρξε διαφωνία μεταξύ των εμπειρογνομόνων της FITD και της BPB. Η διαφωνία αυτή επιλύθηκε στη συνέχεια μετά από διαδικασία διαιτησίας. Περαιτέρω, η FITD και η BPB συμφώνησαν για τον επιμερισμό τυχόν εξόδων που θα προέκυπταν από τη φορολόγηση της παρέμβασης σε περίπτωση που δεν εφαρμοζόταν η προβλεπόμενη φορολογική απαλλαγή.

Απόφαση παρέμβασης και έγκριση από την Τράπεζα της Ιταλίας

- 19 Κατόπιν της αναστολής της παρέμβασης της 18ης Μαρτίου 2014 και για να διασφαλιστεί ότι η παρέμβαση υπέρ της Tercas ήταν περισσότερο συμφέρουσα οικονομικά από την επιστροφή των καταθέσεων στους καταθέτες της τράπεζας αυτής, η FITD προσέφυγε σε ελεγκτική και συμβουλευτική εταιρία. Κατόπιν των πορισμάτων που παρουσίασε η εταιρία αυτή με την από 26 Μαΐου 2014 έκθεσή της, και λαμβανομένου υπόψη του κόστους της παρέμβασης σε σύγκριση με το κόστος της αποζημίωσης στο πλαίσιο του συστήματος εγγύησης των καταθέσεων σε περίπτωση εκκαθάρισης, η εκτελεστική επιτροπή και το διοικητικό συμβούλιο της FITD αποφάσισαν, στις 30 Μαΐου 2014, να παρέμβουν υπέρ της Tercas.
- 20 Την 1η Ιουλίου 2014 η FITD διαβίβασε στην Τράπεζα της Ιταλίας νέα αίτηση έγκρισης.
- 21 Στις 7 Ιουλίου 2014 η Τράπεζα της Ιταλίας επέτρεψε την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas. Η παρέμβαση αυτή προέβλεπε τρία μέτρα (στο εξής: επίμαχα μέτρα), δηλαδή, πρώτον, εισφορά 265 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων της Tercas· δεύτερον, εγγύηση 35 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με ορισμένα ανοίγματα της Tercas· και, τρίτον, εγγύηση 30 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των δαπανών από τη φορολογική μεταχείριση του πρώτου μέτρου (βλ. αιτιολογική σκέψη 38 και άρθρο 1 της προσβαλλόμενης απόφασης).

Κατάσταση της Tercas, μετά την παρέμβαση της FITD

- 22 Ο έκτακτος επίτροπος της Tercas, σε συμφωνία με την Τράπεζα της Ιταλίας, συγκάλεσε γενική συνέλευση προκειμένου οι μέτοχοι να λάβουν απόφαση σχετικά με την κάλυψη των ζημιών που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια της αναγκαστικής διαχείρισης και όσον αφορά την παράλληλη αύξηση του κεφαλαίου με αποκλειστική κάλυψη από την BPB.
- 23 Η γενική συνέλευση των μετόχων της Tercas πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου 2014 και αποφάσισε, αφενός, τη μερική κάλυψη των ζημιών, μεταξύ άλλων, μέσω της μείωσης του κεφαλαίου στο μηδέν και με την ακύρωση όλων των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία και, αφετέρου, την αύξηση του κεφαλαίου μέχρι του ποσού των 230 εκατομμυρίων ευρώ με την έκδοση νέων κοινών μετοχών που προσφέρονται στη BPB. Η εν λόγω αύξηση του κεφαλαίου υλοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου 2014.
- 24 Την 1η Οκτωβρίου 2014 η αναγκαστική διαχείριση της Tercas τερματίστηκε και η BPB διόρισε τα νέα όργανα της τράπεζας αυτής.
- 25 Τον Δεκέμβριο του 2014 η BPB προέβη σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 500 εκατομμύρια ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης νέων μετοχών και της έκδοσης δανείου μειωμένης εξασφάλισης κατηγορίας 2. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου επέτρεψε την ενίσχυση των δεικτών κεφαλαίου της BPB, οι οποίοι είχαν επηρεαστεί από την εξαγορά της Tercas.
- 26 Τον Μάρτιο του 2015 η BPB ενέγραψε νέα αύξηση κεφαλαίου της Tercas ύψους 135,4 εκατομμυρίων ευρώ, προκειμένου να αντιμετωπίσει περαιτέρω ζημίες που σημειώθηκαν κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2014, να καλύψει τις δαπάνες αναδιάρθρωσης του 2015 και του 2016 και να βελτιώσει τους δείκτες κεφαλαίων της Tercas. Τα γεγονότα αυτά δεν έχουν σχέση με την παρέμβαση υποστήριξης της FITD υπέρ της Tercas.

Η διοικητική διαδικασία και η προσβαλλόμενη απόφαση

- 27 Στις 8 Αυγούστου και στις 10 Οκτωβρίου 2014 η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες από τις ιταλικές αρχές σχετικά με την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas. Οι ιταλικές αρχές απάντησαν στις εν λόγω αιτήσεις παροχής πληροφοριών στις 16 Σεπτεμβρίου και στις 14 Νοεμβρίου 2014.
- 28 Με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 2015, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλική Δημοκρατία για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ όσον αφορά το εν λόγω μέτρο.
- 29 Στις 24 Απριλίου 2015 η Επιτροπή δημοσίευσε την απόφαση κίνησης της διαδικασίας στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* και κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas. Η Ιταλική Δημοκρατία, η Τράπεζα της Ιταλίας, η FITD, η BPB και η Tercas υπέβαλαν συναφώς παρατηρήσεις στην Επιτροπή (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 44 έως 109 της προσβαλλόμενης απόφασης).
- 30 Στις 13 Αυγούστου και στις 17 Σεπτεμβρίου 2015 πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις με τις ιταλικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη.
- 31 Στις 23 Δεκεμβρίου 2015 η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 32 Με την ως άνω απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα επίδικα μέτρα που εγκρίθηκαν στις 7 Ιουλίου 2014 (βλ. σκέψη 21 ανωτέρω) κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ αποτελούσαν μη συμβιβάσιμες και παράνομες ενισχύσεις της Ιταλικής Δημοκρατίας προς την Tercas και διέταξε την ανάκτησή τους. Συναφώς, η Επιτροπή έκρινε ότι το πρώτο μέτρο, προοριζόμενο για την κάλυψη των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων της Tercas, συνιστούσε μη επιστρεπτέα χρηματοδότηση ύψους 265 εκατομμυρίων ευρώ, ότι το δεύτερο μέτρο, η εγγύηση 35 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των πιστωτικών κινδύνων που συνδέονταν με ορισμένα ανοίγματα, έπρεπε να αξιολογηθεί σε 140 000 ευρώ προκειμένου να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα ανοίγματα αυτά είχαν εξ ολοκλήρου επιστραφεί από τους οφειλότες εμπρόθεσμα και ότι επομένως η εγγύηση δεν είχε καταπέσει, και ότι το τρίτο μέτρο, η εγγύηση ύψους 30 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των δαπανών από τις φορολογικές εισφορές του πρώτου μέτρου, αποτελούσε μη επιστρεπτέα χρηματοδότηση ποσού ίσου με το ποσό της εγγύησης.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 33 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 4 Μαρτίου 2016, η Ιταλική Δημοκρατία άσκησε την προσφυγή της στην υπόθεση T-98/16.
- 34 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Απριλίου 2016, η BPB άσκησε την προσφυγή της στην υπόθεση T-196/16.
- 35 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την 1η Μαΐου 2016, η FITD άσκησε την προσφυγή της στην υπόθεση T-198/16.
- 36 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την 1η Αυγούστου 2016, το Fondo di Garanzia dei Depositanti del credito cooperativo (Ταμείο εγγύησης των καταθετών των πιστωτικών συνεταιρισμών) και η Τράπεζα της Ιταλίας ζήτησαν να παρέμβουν στην υπόθεση T-198/16 υπέρ της FITD.

- 37 Κατόπιν μεταβολής της σύνθεσης των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 27, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο τρίτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκαν, κατά συνέπεια, οι υπό κρίση υποθέσεις.
- 38 Με διάταξη της 15ης Φεβρουαρίου 2017, ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου δεν επέτρεψε την παρέμβαση του Fondo di Garanzia dei Depositanti del credito cooperativo και επέτρεψε την παρέμβαση της Τράπεζας της Ιταλίας. Η Τράπεζα της Ιταλίας κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως και οι κύριοι διάδικοι κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επ' αυτού εμπρόθεσμα.
- 39 Κατόπιν προτάσεως του τρίτου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας, να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.
- 40 Με απόφαση του προέδρου του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2017, οι υποθέσεις T-98/16, T-196/16 και T-198/16 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης, κατά το άρθρο 68 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 41 Κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε σειρά ερωτήσεων.
- 42 Οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις αυτές στις 15 και 16 Φεβρουαρίου 2018.
- 43 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Μαρτίου 2018.
- 44 Στην υπόθεση T-98/16, η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 45 Στην υπόθεση T-196/16, η BPB ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
 - επικουρικώς, να ακυρώσει τα άρθρα 2 έως 4 της προσβαλλόμενης απόφασης·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 46 Στην υπόθεση T-198/16, η FITD, υποστηριζόμενη από την Τράπεζα της Ιταλίας, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
 - επικουρικώς, να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που με αυτήν διαπιστώνεται και προσδιορίζεται το ύψος της ενίσχυσης που περιλαμβάνεται στο μέτρο 3·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·

- 47 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει τις προσφυγές·
 - να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού της προσφυγής της FITD

- 48 Η Επιτροπή, χωρίς να προτείνει τυπικώς ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 130, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, εκφράζει αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό της προσφυγής, διότι θεωρεί ότι η FITD δεν νομιμοποιείται ενεργητικά. Κατ' ουσίαν, κατά την Επιτροπή, η FITD μπορεί να εξομοιωθεί με διαμεσολαβητή μέσω του οποίου το ιταλικό Δημόσιο αποφάσισε να χορηγήσει ενίσχυση και, δεδομένου ότι το ιταλικό Δημόσιο άσκησε επίσης προσφυγή, η προσφυγή του εν λόγω διαμεσολαβητή πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.
- 49 Η FITD αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της Επιτροπής.
- 50 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[κ]άθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα». Περαιτέρω, πρέπει να τονιστεί ότι η FITD, εφόσον έχει νομική προσωπικότητα, είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που μπορεί να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.
- 51 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά τη FITD.
- 52 Όσον αφορά το ζήτημα αν η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα τη FITD, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, πρέπει να πληρούνται δύο κριτήρια. Πρώτον, η επίμαχη πράξη πρέπει να παράγει άμεσα αποτελέσματα επί της έννομης καταστάσεως της προσφεύγουσας και, δεύτερον, η εν λόγω πράξη πρέπει να μην παρέχει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως στους αποδέκτες της που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή της, δεδομένου ότι αυτή έχει αμιγώς αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από τη ρύθμιση της Ένωσης, χωρίς εφαρμογή άλλων παρεμβαλλομένων κανόνων (βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2018, *Centro Clinico e Diagnostico G. B. Morgagni κατά Επιτροπής*, T-172/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:34, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 53 Όμως, εν προκειμένω, με την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, με την οποία τα επίμαχα μέτρα κηρύσσονται ασυμβίβαστα με την εσωτερική αγορά, η FITD δεν έχει δικαίωμα να παρέμβει υπέρ της Tercas. Περαιτέρω, κατ' εφαρμογή των άρθρων 2 και 3 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Ιταλική Δημοκρατία υποχρεούται να προβεί άμεσα και αποτελεσματικά στην ανάκτηση των ενισχύσεων που χρηματοδοτήθηκαν από τα μέλη της FITD και χορηγήθηκαν προς την Tercas και οι εθνικές αρχές δεν μπορούν να ασκήσουν συναφώς καμία εξουσία εκτιμήσεως. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση παράγει άμεσα αποτελέσματα επί της νομικής καταστάσεως της FITD κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 52 ανωτέρω. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά άμεσα τη FITD.
- 54 Όσον αφορά το ζήτημα αν η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά ατομικά τη FITD, από τη νομολογία προκύπτει ότι η νομική θέση ενός οργανισμού, πλην των κρατών μελών, ο οποίος έχει νομική προσωπικότητα και έχει λάβει μέτρο χαρακτηρισθέν ως κρατική ενίσχυση με τελική απόφαση της Επιτροπής, μπορεί να επηρεάζεται ατομικά από την εν λόγω απόφαση εάν αυτή τον εμποδίζει να

ασκήσει κατά το δοκούν τις αρμοδιότητές του, μεταξύ των οποίων η χορήγηση της επίδικης ενισχύσεως (βλ. απόφαση της 17ης Ιουλίου 2014, Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband κατά Επιτροπής, T-457/09, EU:T:2014:683, σκέψη 83 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 55 Εν προκειμένω, αφενός, δεν αμφισβητείται ότι η FITD, ως οργανισμός ιδιωτικού δικαίου (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω) και ως διαθέτουσα νομική προσωπικότητα, χορήγησε και διέθεσε τα μέτρα που χαρακτηρίστηκαν από την προσβαλλόμενη απόφαση ως κρατικές ενισχύσεις. Αφετέρου, όπως προβάλλει η FITD, η προσβαλλόμενη απόφαση όχι μόνο κατέστησε αδύνατη την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas στην προκειμένη περίπτωση, αλλά της απέκλεισε και τη δυνατότητα να προβεί στο μέλλον σε άλλες παρεμβάσεις στήριξης, μειώνοντας την αυτονομία της FITD και την αυτονομία των τραπεζών που είναι μέλη της. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά ατομικά τη FITD κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 54 ανωτέρω, καθόσον την εμποδίζει να ασκήσει κατά το δοκούν τις αρμοδιότητές της, οι οποίες συνίστανται, εν προκειμένω, στη λήψη άλλων μέτρων πέραν της επιστροφής των καταθέσεων.
- 56 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η ένσταση απαραδέκτου της Επιτροπής, στο μέτρο που με αυτήν επιδιώκεται να διαπιστωθεί ότι η FITD δεν νομιμοποιείται ενεργητικά σύμφωνα με το άρθρο 263 της ΣΛΕΕ.

Επί της ουσίας

- 57 Στην υπόθεση T-98/16, η Ιταλική Δημοκρατία προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως που αφορούν τα ακόλουθα ζητήματα:
- τη χρηματοδότηση της ενίσχυσης από «κρατικούς πόρους»·
 - τον καταλογισμό της ενίσχυσης στο κράτος·
 - το επιλεκτικό πλεονέκτημα που χορηγήθηκε με την ενίσχυση·
 - τη μη συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά.
- 58 Στην υπόθεση T-196/16, η BPB προβάλλει επτά λόγους που αφορούν:
- την αιτιολογία σχετικά με την απόδειξη της ύπαρξης ενίσχυσης «που χορηγείται από κράτος ή με κρατικούς πόρους»·
 - τη χρηματοδότηση της ενίσχυσης με «κρατικούς πόρους»·
 - τον καταλογισμό της ενίσχυσης στο κράτος·
 - το επιλεκτικό πλεονέκτημα που παρέσχε η ενίσχυση·
 - τη μη συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά·
 - τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό της φορολογικής εγγύησης των 30 εκατομμυρίων ευρώ·
 - την ανάκτηση της ενίσχυσης.
- 59 Τέλος, στην υπόθεση T-198/16, η FITD προβάλλει πέντε λόγους που αφορούν:
- τη χρηματοδότηση της ενίσχυσης με «κρατικούς πόρους»·

- τον καταλογισμό της ενίσχυσης στο κράτος·
 - το επιλεκτικό πλεονέκτημα που παρείχε η ενίσχυση·
 - τη μη συμβατότητα της ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά·
 - τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό της φορολογικής εγγύησης των 30 εκατομμυρίων ευρώ.
- 60 Οι λόγοι αυτοί αφορούν, κατ' ουσίαν, τα κύρια στάδια της συλλογιστικής της προσβαλλόμενης απόφασης βάσει της οποίας η Επιτροπή συνήγαγε ότι υπήρξε ενίσχυση, ότι η ενίσχυση αυτή ήταν ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και ότι έπρεπε να διαταχθεί η ανάκτησή της.
- 61 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει, πρώτον, τα επιχειρήματα των διαδίκων σχετικά με το κριτήριο των «ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Προς τούτο, πρέπει να συνενωθούν και να εξετασθούν από κοινού ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Ιταλική Δημοκρατία στην υπόθεση T-98/16, ο τρίτος λόγος που προβάλλει η ΒΡΒ στην υπόθεση T-196/16 και ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η FITD στην υπόθεση T-198/16, καθόσον αφορούν την έννοια του καταλογισμού της ενίσχυσης στο κράτος. Ομοίως, πρέπει να συνενωθούν και να εξετασθούν από κοινού ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Ιταλική Δημοκρατία στην υπόθεση T-98/16, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η ΒΡΒ στην υπόθεση T-196/16 και ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η FITD στην υπόθεση T-198/16, καθόσον αφορούν την έννοια των κρατικών πόρων.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις επί της έννοιας της «ενίσχυσης που χορηγείται από κράτος»

- 62 Κατά πάγια νομολογία, ο χαρακτηρισμός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ προϋποθέτει τη συνδρομή τεσσάρων προϋποθέσεων, δηλαδή να υφίσταται παρέμβαση του κράτους ή με κρατικούς πόρους, η παρέμβαση αυτή να είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στον αποδέκτη της και να νοθεύει ή να υπάρχει κίνδυνος να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, σκέψη 17 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 63 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη παρέμβασης του κράτους ή με κρατικούς πόρους, πρέπει να υπομνησθεί ότι, για να μπορούν ορισμένα πλεονεκτήματα να χαρακτηρισθούν ως «ενισχύσεις» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πρέπει, αφενός, να έχουν παρασχεθεί άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους και, αφετέρου, να μπορούν να καταλογιστούν στο κράτος (βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 64 Συναφώς, δεν πρέπει να γίνεται a priori διάκριση μεταξύ των περιπτώσεων όπου η ενίσχυση χορηγείται απευθείας από το κράτος και εκείνων όπου η ενίσχυση χορηγείται μέσω δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα ο οποίος έχει οριστεί ή δημιουργηθεί από το κράτος αυτό (πρβλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Η. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση ENEA, C-329/15, EU:C:2017:233, σημείο 67).
- 65 Συγκεκριμένα, σκοπός της υπαγωγής στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται μέσω οργανισμών διαφορετικών από το κράτος είναι η διαφύλαξη της πρακτικής αποτελεσματικότητας των κανόνων περί «των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη» οι οποίοι ορίζονται στα άρθρα 107 έως 109 ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να επιτρέπει να καταστρατηγούνται οι διατάξεις περί κρατικών ενισχύσεων λόγω του γεγονότος και μόνον ότι δημιουργούνται αυτοτελή όργανα επιφορτισμένα με τη

διανομή ενισχύσεων (απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-482/99, στο εξής: απόφαση Stardust, EU:C:2002:294, σκέψη 23). Με άλλα λόγια, σκοπός της νομολογίας αυτής είναι να αποτραπεί ο κίνδυνος να διαφεύγουν ορισμένες περιπτώσεις από το πεδίο εφαρμογής των σχετικών ρυθμίσεων. Ωστόσο, η απόφαση υπαγωγής στην ως άνω διάταξη των πλεονεκτημάτων που παρέχονται μέσω οργανισμών διαφορετικών από το κράτος αναδεικνύει επίσης έναν ιδιαίτερο κίνδυνο υπαγωγής στη σχετική ρύθμιση περιπτώσεων που δεν θα έπρεπε να εμπίπτουν σε αυτήν, ήτοι πλεονεκτημάτων τα οποία δεν μπορούν να καταλογιστούν στο κράτος ή δεν συνεπάγονται τη χρησιμοποίηση κρατικών πόρων (πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Η. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση ENEA, C-329/15, EU:C:2017:233, σημεία 68 και 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 66 Τα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να θεμελιώσει την κρατική προέλευση των επίμαχων μέτρων πρέπει να εξεταστούν ακριβώς υπό το πρίσμα της ανάγκης να αποφευχθεί τόσο ο κίνδυνος μη υπαγωγής στη σχετική ρύθμιση των πλεονεκτημάτων που παρέχονται μέσω οργανισμών διαφορετικών από το κράτος όσο και ο κίνδυνος υπαγωγής τους ενώ δεν θα έπρεπε να υπαχθούν σε αυτήν.
- 67 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η έννοια της ενίσχυσης αποτελεί νομική έννοια και πρέπει να ερμηνεύεται βάσει αντικειμενικών στοιχείων (πρβλ. απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, British Aggregates κατά Επιτροπής, C-487/06 P, EU:C:2008:757, σκέψη 111, και της 30ής Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Γαλλίας και Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, σκέψη 87), στα οποία περιλαμβάνεται η δημόσια ή ιδιωτική φύση του φορέα που χορήγησε την επίμαχη ενίσχυση. Όταν ο φορέας αυτός είναι ιδιωτικός ή διαθέτει αυτονομία, συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης των κεφαλαίων του, σε σχέση με τις παρεμβάσεις των δημοσίων αρχών και των οικονομικών υπηρεσιών, υπό στενή έννοια, η Επιτροπή υπέχει, υπό τον πλήρη έλεγχο του δικαστή της Ένωσης, ιδιαίτερα σημαντική υποχρέωση να διευκρινίσει και να τεκμηριώσει τους λόγους για τους οποίους κατέληξε σε δημόσιο έλεγχο επί των χρησιμοποιηθέντων πόρων και στον καταλογισμό των μέτρων στο κράτος και, κατά συνέπεια, στην ύπαρξη ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 68 Σε περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή είχε καταλήξει στον καταλογισμό στο κράτος των χρηματοδοτικών συνδρομών που χορηγήθηκαν από θυγατρικές μιας δημόσιας επιχείρησης απλώς και μόνον επειδή οι εταιρίες αυτές ελέγχονταν έμμεσα από το κράτος, έχει κριθεί ότι, ακόμη και αν το κράτος ήταν σε θέση να ελέγχει μια δημόσια επιχείρηση και να ασκεί αποφασιστική επιρροή επί των συναλλαγών της, η αποτελεσματική άσκηση τέτοιου ελέγχου δεν μπορεί να τεκμαίρεται αυτόματα σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση (απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Stardust, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψεις 50 έως 52). Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή πρέπει να διαθέτει ένα σύνολο στοιχείων που προκύπτουν από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως και από το πλαίσιο εντός του οποίου εντάχθηκαν οι χρηματοδοτικές αυτές συνδρομές προκειμένου να τεκμηριώσει τον βαθμό εμπλοκής των δημοσίων αρχών στη χορήγηση των ενισχύσεων μέσω δημόσιας επιχείρησης (πρβλ. απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Stardust, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψεις 52 και 55).
- 69 Η υποχρέωση αυτή της Επιτροπής είναι κατά μείζονα λόγο αναγκαία σε περίπτωση όπου, όπως εν προκειμένω, το επίμαχο μέτρο παρέχεται από ιδιωτικό φορέα. Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το κράτος είναι σε θέση να ελέγχει την εν λόγω επιχείρηση και να ασκεί αποφασιστική επιρροή επί των συναλλαγών της λόγω του κεφαλαιουχικού δεσμού και των συναφών προνομίων. Επομένως, εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει, επαρκώς κατά νόμο, ότι το κράτος συμμετείχε στον απαιτούμενο βαθμό στη χορήγηση του επίμαχου μέτρου, αποδεικνύοντας όχι μόνον ότι το κράτος έχει τη δυνατότητα να ασκεί αποφασιστική επιρροή επί του φορέα που χορήγησε την ενίσχυση, αλλά και ότι ήταν σε θέση να ασκήσει τον έλεγχο αυτόν στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- 70 Εξάλλου, παρά την απαίτηση της διάκρισης του ζητήματος του καταλογισμού μιας ενίσχυσης στο κράτος από το ζήτημα του αν η ενίσχυση χορηγήθηκε με κρατικούς πόρους, ζητήματα που αποτελούν διαφορετικές και σωρευτικές προϋποθέσεις (βλ. απόφαση της 5ης Απριλίου 2006, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, T-351/02, EU:T:2006:104, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), η Επιτροπή δεν

επιδίωξε στη συγκεκριμένη περίπτωση να διακρίνει σαφώς τις προϋποθέσεις αυτές (βλ. αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλόμενης απόφασης). Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο, πρώτον, να εξετάσει τα διάφορα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή για να στοιχειοθετήσει τον καταλογισμό της παρέμβασης στο κράτος και, δεύτερον, να αξιολογήσει τα στοιχεία σχετικά με τον έλεγχο που άσκησαν οι δημόσιες αρχές για τους πόρους που χρησιμοποιήθηκαν στην παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas.

Στοιχεία που έλαβε υπόψη η προσβαλλόμενη απόφαση για να στοιχειοθετήσει την κρατική προέλευση των μέτρων

- 71 Η Επιτροπή, αφού επισήμανε στην αιτιολογική σκέψη 112 της προσβαλλόμενης απόφασης ότι το αποφασιστικό κριτήριο για να διαπιστωθεί η ύπαρξη «ενίσχυσης που χορηγείται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δεν ήταν η άμεση προέλευση των πόρων αυτών, αλλά ο βαθμός παρέμβασης της δημόσιας αρχής στον προσδιορισμό των μέτρων και του τρόπου χρηματοδότησής τους, εξέθεσε στη συνέχεια, στις αιτιολογικές σκέψεις 117 έως 145, τα διάφορα στοιχεία, τα οποία χαρακτήρισε ως «επαρκείς ενδείξεις», που έλαβε υπόψη.
- 72 Πρώτον, η Επιτροπή έκρινε ότι το ιταλικό κράτος ανέθεσε στη FITD «δημόσια εντολή» για την προστασία των καταθετών την οποία ασκεί υπό διάφορες μορφές. Προς τούτο, στην αιτιολογική σκέψη 120 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η προστασία των αποταμιεύσεων και των καταθετών κατέχει εξέχουσα θέση στην ιταλική έννομη τάξη, η οποία προστατεύει τις αποταμιεύσεις και αναθέτει στην Τράπεζα της Ιταλίας την αποστολή να διασφαλίσει τη σταθερότητα του ιταλικού τραπεζικού συστήματος, προκειμένου να προστατευθούν οι καταθέτες.
- 73 Στο πλαίσιο αυτό, στην αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή έκρινε ότι το άρθρο 96 bis του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες έπρεπε να ερμηνευθεί ως «ειδικός προσδιορισμός της δημόσιας εντολής προστασίας των καταθετών, η οποία ανατίθεται στα αναγνωρισμένα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων στην Ιταλία». Η Επιτροπή διευκρίνισε, συγκεκριμένα, ότι, «[μ]ε την προσθήκη του τελευταίου εδαφίου στο άρθρο 96 bis, παράγραφος 1, [του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες,] σύμφωνα με το οποίο τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων “μπορούν να προβλέπουν περαιτέρω περιπτώσεις και μορφές παρέμβασης” πέραν της αποζημίωσης των καταθετών, οι ιταλικές αρχές [είχαν επιλέξει] να επιτρέψουν στα αναγνωρισμένα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων της Ιταλίας τη χρήση των συλλεγόμενων πόρων από τις τράπεζες-μέλη για διαφορετικές περιπτώσεις παρέμβασης». Η Επιτροπή επισήμανε επίσης ότι το άρθρο 96 bis του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες αποτελούσε, αφενός, τη βάση για την αναγνώριση της FITD ως υποχρεωτικού συστήματος εγγύησης των καταθέσεων στην Ιταλία και, αφετέρου, τη διάταξη που χορηγούσε στη FITD την αρμοδιότητα να προβαίνει σε «παρεμβάσεις στήριξης», συμπεριλαμβανομένης επομένως της παρέμβασης στήριξης της FITD κατ’ εφαρμογή του άρθρου 29 του καταστατικού της.
- 74 Επομένως, με την αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή επισήμανε ότι «[τ]ο γεγονός ότι η FITD είναι οργανωμένη ως κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου [ήταν] άνευ σημασίας, καθώς η σύσταση και μόνο σε μορφή φορέα κοινού δικαίου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επαρκές στοιχείο για να αποκλειστεί η δυνατότητα καταλογισμού στο Δημόσιο ενός μέτρου ενισχύσεως που έχει λάβει ο εν λόγω φορέας». Υπογράμμισε επίσης ότι «[ο]ι στόχοι της FITD, ήτοι η επιδίωξη του κοινού συμφέροντος των μελών του με την ενίσχυση της ασφάλειας των καταθέσεων και την προστασία του κύρους του τραπεζικού συστήματος, [συνέπιπταν] καταφανώς με το δημόσιο συμφέρον». Ωστόσο, η Επιτροπή παρατήρησε, αφενός, ότι «η σύμπτωση αυτή δεν [σήμαινε] αναγκαστικά ότι η εταιρεία [εν προκειμένω, η FITD] μπορούσε να λάβει την απόφασή της χωρίς να λάβει υπόψη τις οδηγίες των δημοσίων αρχών», και, αφετέρου, ότι «δεν [ήταν] εξάλλου αναγκαίο η επιρροή του κράτους να απορρέει από νομικώς δεσμευτική πράξη δημόσιας αρχής[· η] αυτονομία που συνήθως διαθέτει η επιχείρηση δεν [απέκλειε] τη συγκεκριμένη εμπλοκή του κράτους».

- 75 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή διευκρίνισε, στην αιτιολογική σκέψη 123 της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι «η ιταλική και [η ενωσιακή] νομοθεσία [ανέθεταν] στην Τράπεζα της Ιταλίας την εξουσία και τα μέσα για να διασφαλίζεται ότι όλες οι παρεμβάσεις της FITD, ως αναγνωρισμένου συστήματος εγγύησης των καταθέσεων σύμφωνα με τον ιταλικό τραπεζικό νόμο, ανταποκρίνονται στη δημόσια εντολή και συμβάλλουν στην προστασία των καταθετών».
- 76 Δεύτερον, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ιταλικές δημόσιες αρχές είχαν τη δυνατότητα να επηρεάσουν όλα τα στάδια της εφαρμογής μιας παρέμβασης στήριξης, όπως η επίμαχη εν προκειμένω.
- 77 Καρά πρώτον, η Επιτροπή επισήμανε ότι ο ιταλικός νόμος για τις τράπεζες παρείχε στην Τράπεζα της Ιταλίας την εξουσία να εγκρίνει τις παρεμβάσεις των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, περιλαμβανομένων των παρεμβάσεων στήριξης, και να ελέγχει την τήρηση των σκοπών της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και της προστασίας των καταθέσεων (αιτιολογικές σκέψεις 127, 141 και 142 της προσβαλλόμενης απόφασης). Συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 129 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή έκρινε ότι η έγκριση της Τράπεζας της Ιταλίας έπρεπε να χορηγηθεί σε ένα στάδιο κατά το οποίο η FITD μπορούσε ακόμη να αναθεωρήσει και να τροποποιήσει το προτεινόμενο μέτρο, σε περίπτωση που εναντιωνόταν η Τράπεζα της Ιταλίας. Η Επιτροπή έκρινε, επομένως, ότι οι ιταλικές αρχές ασκούσαν επιρροή στις παρεμβάσεις στήριξης πριν αποφασιστεί πράγματι η υιοθέτησή τους (αιτιολογική σκέψη 130 της προσβαλλόμενης απόφασης).
- 78 Κατά δεύτερον, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ιταλικές δημόσιες αρχές είχαν τη δυνατότητα να κινήσουν τη διαδικασία παρέμβασης στήριξης. Συναφώς, στην αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή επισήμανε ότι μόνον οι τράπεζες που είχαν τεθεί σε αναγκαστική διαχείριση μπορούσαν να επωφεληθούν από τις παρεμβάσεις στήριξης. Όμως, αφενός, οι τράπεζες τίθενται υπό αναγκαστική διαχείριση από το Υπουργείο Οικονομίας μετά από πρόταση της Τράπεζας της Ιταλίας. Αφετέρου, το αίτημα παρέμβασης αποστέλλεται στη FITD από τον ειδικό διαχειριστή, ο οποίος ορίζεται από την Τράπεζα της Ιταλίας και τελεί υπό την εποπτεία της.
- 79 Κατά τρίτον, η Επιτροπή έκρινε ότι η επιρροή των ιταλικών δημοσίων αρχών ενισχύθηκε περαιτέρω από την παρουσία των δημοσίων αρχών σε όλες τις συνεδριάσεις λήψης των αποφάσεων, στο πλαίσιο των οποίων οι εν λόγω αρχές μπορούσαν να εκφράσουν, σε αρχικό στάδιο, τις αμφιβολίες τους (αιτιολογικές σκέψεις 129 και 130 της προσβαλλόμενης απόφασης).
- 80 Ως εκ τούτου, στην αιτιολογική σκέψη 138 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή συμπέρανε ότι «στην υπό εξέταση περίπτωση, τόσο κατ' αρχήν όσο και στην πράξη, οι ιταλικές αρχές ασκού[σαν] διαρκή έλεγχο επί της συμμόρφωσης της χρήσης των πόρων της FITD [με τους] στόχους δημοσίου συμφέροντος και επηρ[έασαν] τη χρήση των πόρων αυτών».
- 81 Τρίτον, στις αιτιολογικές σκέψεις 133 έως 136 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή επισήμανε ότι οι ιταλικές τράπεζες ήταν υποχρεωμένες να συμμετέχουν στη FITD και να συμβάλλουν στις ενέργειες οι οποίες αποφασίζονταν από τα διοικητικά της όργανα. Ανεξάρτητα από τα ατομικά τους συμφέροντα, οι τράπεζες της κοινοπραξίας δεν μπορούσαν ούτε να ασκήσουν βέτο επί της απόφασης αυτής ούτε να μη συμμετάσχουν στην παρέμβαση. Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, η παρέμβαση μπορεί να καταλογιστεί στη FITD και όχι στις τράπεζες της κοινοπραξίας. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η συμμετοχή στη FITD και η συνεισφορά στις παρεμβάσεις στήριξης που αποφασίζει είναι υποχρεωτικές, η Επιτροπή επισήμανε ότι τα μέλη της FITD «[ήταν] υποχρεωμένα από την ιταλική νομοθεσία να συνεισφέρουν στο κόστος των παρεμβάσεων στήριξης της FITD» και ότι «η επιβολή, η διαχείριση και η κατανομή των πόρων που χρησιμοποι[ήθηκαν] για τη χρηματοδότηση αυτών των παρεμβάσεων στήριξης προβλέπονταν από τη νομοθεσία ή άλλους δημόσιους κανόνες και συνεπώς οι εν λόγω πόροι [είχαν] δημόσιο χαρακτήρα» (βλ. αιτιολογική σκέψη 137 της προσβαλλόμενης απόφασης).

82 Κατόπιν των ανωτέρω, στην αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή έκρινε ότι υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις για να στοιχειοθετηθεί ότι τα επίμαχα μέτρα μπορούσαν να καταλογιστούν στο κράτος και ότι χρηματοδοτήθηκαν με δημόσιους πόρους. Ειδικότερα, όσον αφορά τον καταλογισμό στο κράτος των επίμαχων μέτρων, στην αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλόμενης απόφασης η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, ακόμη και στην περίπτωση που ορισμένα ζητήματα που προέβαλε, εξεταζόμενα μεμονωμένα, δεν αρκούσαν αφ' εαυτών για να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι τα επίμαχα μέτρα ήταν καταλογιστέα στο κράτος, η δέσμη ενδείξεων που εξέτασε αποδεικνυε, σε γενικές γραμμές, τη δυνατότητα καταλογισμού των παρεμβάσεων της FITD στο κράτος.

Ως προς τη δυνατότητα καταλογισμού των επίδικων μέτρων στο ιταλικό κράτος

83 Κατ' αρχάς, προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνατότητα καταλογισμού ενός μέτρου στο κράτος, πρέπει να εξετασθεί αν οι δημόσιες αρχές έχουν εμπλακεί στη λήψη του μέτρου (βλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, ENEA, C-329/15, EU:C:2017:671, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

84 Συναφώς, σε περίπτωση που αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού στο κράτος ενός μέτρου ενίσχυσης που λαμβάνεται από δημόσια επιχείρηση, έχει κριθεί ότι η εν λόγω δυνατότητα καταλογισμού μπορούσε να συναχθεί από ένα σύνολο ενδείξεων που προκύπτουν από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης και το όλο πλαίσιο στο οποίο εντασσόταν η λήψη του μέτρου, μεταξύ των οποίων το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος φορέας δεν μπορούσε να λάβει την επίμαχη απόφαση χωρίς να λάβει υπόψη τις απαιτήσεις των δημοσίων αρχών ή ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις μέσω των οποίων είχαν χορηγηθεί οι ενισχύσεις, πέρα από τα οργανικά στοιχεία που τις συνέδεαν με το Δημόσιο, έπρεπε να λαμβάνουν υπόψη τις οδηγίες μιας διυπουργικής επιτροπής οικονομικού προγραμματισμού (πρβλ. απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Stardust, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

85 Κατά την ίδια νομολογία, για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ένα μέτρο ενίσχυσης που έχει λάβει δημόσια επιχείρηση μπορεί να καταλογιστεί στο Δημόσιο, ενδέχεται να έχουν σημασία και ορισμένες άλλες ενδείξεις, όπως η ένταξη της επιχείρησης στις δομές της δημόσιας διοίκησης, η φύση των δραστηριοτήτων της και η άσκησή τους στην αγορά υπό συνθήκες συνήθους ανταγωνισμού προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, το νομικό καθεστώς της επιχείρησης, δηλαδή αν διέπεται από το δημόσιο δίκαιο ή από το κοινό εταιρικό δίκαιο, ο βαθμός της εποπτείας που ασκούν οι δημόσιες αρχές επί της διαχείρισεως της επιχείρησης ή οποιαδήποτε άλλη ένδειξη από την οποία να συνάγεται στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι έχουν εμπλακεί ή ότι είναι απίθανο να μην έχουν εμπλακεί οι δημόσιες αρχές στη λήψη ορισμένου μέτρου, αν ληφθούν υπόψη η έκταση του μέτρου, το περιεχόμενό του ή οι συνθήκες που δημιουργεί (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2002, Stardust, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψη 56, και της 23ης Νοεμβρίου 2017, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, C-472/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:885, σκέψη 36).

86 Περαιτέρω, λαμβανομένου υπόψη του κινδύνου μη υπαγωγής στη σχετική ρύθμιση (βλ. σκέψεις 64 και 65 ανωτέρω), έχει κριθεί ότι το γεγονός και μόνον ότι μια δημόσια επιχείρηση έχει συσταθεί υπό τη μορφή συνήθους κεφαλαιουχικής εταιρίας δεν μπορεί να θεωρηθεί, λόγω της νομικής αυτοτέλειας που της παρέχει αυτή η νομική μορφή, ως επαρκές στοιχείο για να αποκλειστεί η δυνατότητα καταλογισμού στο κράτος ενός μέτρου ενισχύσεως που έχει λάβει η εν λόγω εταιρία. Συγκεκριμένα, η άσκηση ελέγχου και η υφιστάμενη δυνατότητα άσκησης αποφασιστικής επιρροής που συνεπάγεται στην πράξη, δεν επιτρέπουν τον εκ προοιμίου αποκλεισμό της δυνατότητας καταλογισμού στο κράτος μέτρου που έχει ληφθεί από μία τέτοιας μορφής εταιρία και συνεπώς του κινδύνου καταστρατηγήσεως των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, έστω και αν η νομική μορφή της δημόσιας επιχείρησης αποτελεί καθαυτή μια από τις ενδείξεις βάσει των οποίων μπορεί να εξακριβωθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση η εμπλοκή του κράτους (πρβλ. απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Stardust, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψη 57).

- 87 Αντιθέτως, όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού ενός μέτρου ενίσχυσης που λαμβάνεται από ιδιωτικό φορέα, μολονότι η νομική μορφή του φορέα αυτού δεν αρκεί για να αποκλεισθεί ότι το εν λόγω μέτρο μπορεί να καταλογιστεί στο κράτος, γεγονός παραμένει ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει επαρκώς κατά νόμο την εμπλοκή του κράτους στη χορήγηση του εν λόγω μέτρου, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της κατάστασης του εν λόγω ιδιωτικού φορέα (βλ. σκέψεις 67 έως 69 ανωτέρω).
- 88 Ωστόσο, σε αντίθεση με μια δημόσια επιχείρηση, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2006/111/EK της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2006, για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων (ΕΕ 2006, L 318, σ. 17), το οποίο ορίζει ότι ως δημόσια επιχείρηση νοείται «κάθε επιχείρηση στην οποία οι αρχές μπορούν να ασκούν άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή λόγω κυριότητας ή χρηματοοικονομικής συμμετοχής τους σε αυτήν ή δυνάμει των κανόνων που την διέπουν», ο ιδιωτικός φορέας διαθέτει μια κατ' αρχήν αυτονομία όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων. Εξάλλου, η αυτονομία αυτή έναντι του κράτους είναι οπωσδήποτε μεγαλύτερη σε σχέση με την περίπτωση που το κράτος είναι ο βασικός ή ο μοναδικός μέτοχός του, οπότε κατά μείζονα λόγο τα στοιχεία που προβάλλει η Επιτροπή, ενδεχομένως υπό τη μορφή ενδείξεων, ως προς την ύπαρξη ελέγχου ή αποφασιστικής επιρροής στις συναλλαγές του ιδιωτικού αυτού φορέα δεν μπορούν να θεμελιώνουν τεκμήριο και πρέπει να παρέχουν επαρκή απόδειξη (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, T-305/13, EU:T:2015:435, σκέψεις 40 και 41· βλ., επίσης, σκέψεις 68 και 69 ανωτέρω).
- 89 Επομένως, σε αντίθεση με την περίπτωση στην οποία ένα μέτρο που λαμβάνεται από δημόσια επιχείρηση καταλογίζεται στο κράτος, στην περίπτωση μέτρου που λαμβάνεται από ιδιωτικό φορέα, η Επιτροπή δεν αρκεί να αποδείξει μόνο, λαμβανομένων υπόψη των δεδομένων της προκειμένης υποθέσεως, ότι είναι απίθανη η απουσία πραγματικής επιρροής και ελέγχου των δημοσίων αρχών επί του εν λόγω ιδιωτικού φορέα (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, T-305/13, EU:T:2015:435, σκέψη 48).
- 90 Εν προκειμένω, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το επίμαχο μέτρο ελήφθη από ιδιωτικό φορέα, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη κατά μείζονα λόγο να εκθέσει και να τεκμηριώσει τα στοιχεία από τα οποία συνήγαγε ότι υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις βάσει των οποίων μπορούσε να αποδειχθεί ότι το εν λόγω μέτρο είχε ληφθεί υπό την επιρροή ή τον ουσιαστικό έλεγχο των δημοσίων αρχών (βλ. σκέψη 69 ανωτέρω) και ότι, επομένως, έπρεπε στην πραγματικότητα να καταλογιστεί στο κράτος (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, T-305/13, EU:T:2015:435, σκέψη 48).
- 91 Γενικά, όπως και για το κριτήριο σχετικά με την ύπαρξη κρατικών πόρων, ο καθοριστικός παράγων για την εκτίμηση του κριτηρίου της δυνατότητας καταλογισμού του επίμαχου μέτρου στο κράτος είναι ο βαθμός παρέμβασης των δημοσίων αρχών στον καθορισμό των επίμαχων μέτρων και των τρόπων χρηματοδότησής τους (πρβλ. απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, Γαλλία κατά Επιτροπής, T-139/09, EU:T:2012:496, σκέψη 63). Συγκεκριμένα, η δυνατότητα καταλογισμού των επίμαχων μέτρων στο ιταλικό κράτος μπορεί να συναχθεί μόνον από έναν αρκούντως σημαντικό βαθμό παρέμβασης. Ορθώς επομένως η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 112 της προσβαλλόμενης απόφασης, στηρίχθηκε στον παράγοντα αυτόν για να καθορίσει το περιεχόμενο της ανάλυσής της όσον αφορά την απόδειξη της κρατικής προέλευσης των εν λόγω μέτρων.
- 92 Συναφώς, όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού στο κράτος των μέτρων αυτών, οι προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες από την Τράπεζα της Ιταλίας, προβάλλουν, κατ' αρχάς, ότι η παρέμβαση υπέρ της Tercas αποφασίστηκε από τα διοικητικά όργανα της FITD με ομόφωνη συμφωνία όλων των εκπροσώπων των μελών τους μετά από απλή αίτηση του έκτακτου επιτρόπου. Καμία δημόσια αρχή δεν μπορούσε να υποχρεώσει τη FITD να προβεί στην παρέμβαση, εάν αυτή δεν την έκρινε σύμφωνη με τα συμφέροντα των μελών της κοινοπραξίας. Περαιτέρω, ο έκτακτος επίτροπος ενήργησε ως νόμιμος διαχειριστής και εκπρόσωπος της BPB, περιοριζόμενος να αποστείλει στη FITD

μια απλή αίτηση παρέμβασης που δεν δέσμευε την κοινοπραξία. Οι αντιπρόσωποι της Τράπεζας της Ιταλίας συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της FITD ως παρατηρητές, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ούτε καν συμβουλευτικής. Περαιτέρω, οι προηγούμενες επαφές με την Τράπεζα της Ιταλίας και η μη δεσμευτική πρόσκλησή της προς τη FITD να εξεύρει «ισορροπημένη συμφωνία» με την BPB αντικατοπτρίζουν έναν συνήθη διάλογο μεταξύ των ενδιαφερομένων. Τέλος, η έγκριση της παρέμβασης της FITD από την Τράπεζα της Ιταλίας εντάσσεται στο πλαίσιο της αποστολής παρακολούθησης και εποπτείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η υγιής και συνετή διαχείριση των τραπεζών που της έχει ανατεθεί από τον νόμο. Η εν λόγω έγκριση δόθηκε 38 μέρες μετά την απόφαση της FITD να παρέμβει και η FITD ήταν ελεύθερη να μην προβεί στην παρέμβαση.

- 93 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι προσδιόρισε δέσμη ενδείξεων βάσει των οποίων, εξεταζόμενων από κοινού, στοιχειοθετείται η δυνατότητα καταλογισμού των επιδίκων μέτρων στο κράτος. Πρώτον, αν και η FITD είναι ιδιωτική κοινοπραξία, επιδιώκει κατ' ουσίαν έναν δημόσιο σκοπό, δηλαδή την προστασία των αποταμιευτών, σκοπό τον οποίο εποπτεύει η Τράπεζα της Ιταλίας. Δεύτερον, ο έκτακτος επίτροπος είναι δημόσιος υπάλληλος ο οποίος ορίζεται από την Τράπεζα της Ιταλίας και υπόκειται στον έλεγχό της. Τρίτον, η συμμετοχή ενός υπαλλήλου της Τράπεζας της Ιταλίας στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής, ως παρατηρητή, παρείχε στην Τράπεζα της Ιταλίας τη δυνατότητα να διατυπώσει σε αρχικό στάδιο όλες τις επιφυλάξεις της σχετικά με την εξεταζόμενη παρέμβαση. Η παρουσία, έστω και ως παρατηρητή, ενός εκπροσώπου της Τράπεζας της Ιταλίας παρείχε τη δυνατότητα στην Τράπεζα της Ιταλίας να ασκήσει τον έλεγχό της επί των δράσεων της FITD. Τέταρτον, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι για όλες τις παρεμβάσεις που σκοπεύει να εφαρμόσει η FITD, από την επιστροφή των καταθέσεων στους καταθέτες έως τις λοιπές παρεμβάσεις, απαιτείται προηγούμενη έγκριση της Τράπεζας της Ιταλίας.

– Ως προς το περιεχόμενο της δημόσιας εντολής προς τη FITD

- 94 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η FITD δεν έχει δημόσια εντολή να προβεί σε παρεμβάσεις υπέρ των προβληματικών τραπεζών, διότι, δεδομένου ότι το άρθρο 96 bis του ιταλικού νόμου περί τραπεζών προβλέπει μόνο τη δυνατότητα άλλων παρεμβάσεων, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, η FITD είναι αυτόνομη όσον αφορά τις άλλες παρεμβάσεις πλην της επιστροφής των καταθέσεων. Επομένως, όσον αφορά τις καταθέσεις, ο Ιταλός νομοθέτης ανέθεσε στα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων, όπως η FITD, να ορίσουν, κατά τρόπο τελείως αυτόνομο, το αντικείμενο, την έκταση και τον συγκεκριμένο τρόπο εφαρμογής των παρεμβάσεων αυτών. Ως εκ τούτου, οι παρεμβάσεις που προβλέπει το άρθρο 29 του καταστατικού της FITD ανταποκρίνονται κυρίως στα ιδιωτικά συμφέροντα των τραπεζών μελών της κοινοπραξίας. Εξάλλου, η απόφαση να προβλέπεται στο καταστατικό της FITD η δυνατότητα εφαρμογής άλλων παρεμβάσεων εκτός από την επιστροφή των καταθέσεων ελήφθη από τις τράπεζες-μέλη της κοινοπραξίας χωρίς να τις υποχρεώνει να το πράξουν κανένας κανόνας ή διοικητική πράξη. Το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ιταλίας εγκρίνει το καταστατικό της FITD δεν επηρεάζει τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων, διότι η Τράπεζα της Ιταλίας διαπιστώνει απλώς ότι οι διατάξεις του καταστατικού σχετικά με τις αποστολές δημόσιου χαρακτήρα που ανατίθενται στη FITD συμβαδίζουν με τον νόμιμο σκοπό της προστασίας των καταθετών.
- 95 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι η FITD, μολοντί είναι κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου που διαθέτει δικά της όργανα τυπικά ανεξάρτητα, είναι επιφορτισμένη με αποστολή δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή την προστασία των αποταμιευτών, η οποία εκφράζεται με διάφορες μορφές παρέμβασης. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται άλλωστε από το γεγονός ότι η FITD επισημαίνει στον ιστότοπό της ότι η θεσμική αποστολή της συνίσταται στην παροχή εγγύησης προς τους καταθέτες των τραπεζών μελών της κοινοπραξίας, και ότι η αποστολή αυτή μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Περαιτέρω, κατά την Επιτροπή, η προστασία των αποταμιεύσεων στην Ιταλία είναι σκοπός δημόσιου χαρακτήρα που περιβάλλεται συνταγματική ισχύ. Το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ιταλίας, επιτρέποντας όλες τις παρεμβάσεις που αποφασίζει η FITD, ενεργεί, σύμφωνα με το άρθρο 96 ter του ιταλικού νόμου περί τραπεζών, «λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των αποταμιευτών και τη σταθερότητα του

τραπεζικού συστήματος» επιβεβαιώνει ότι όλες οι παρεμβάσεις της FITD αποσκοπούν στην προστασία των αποταμιευτών, ότι η FITD ενεργεί εκτελώντας δημόσια εντολή και ότι υπόκειται σε παρέμβαση δημόσιου χαρακτήρα που ασκείται από την Τράπεζα της Ιταλίας.

- 96 Πρώτον, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως υποστήριξαν και οι προσφεύγουσες, ότι οι παρεμβάσεις στήριξης της FITD αποσκοπούν κυρίως στην προάσπιση των ιδιωτικών συμφερόντων των τραπεζών μελών της FITD.
- 97 Επομένως, για τα μέλη της FITD, οι παρεμβάσεις στήριξης αποσκοπούν πρωτίστως στην αποφυγή οικονομικών συνεπειών που θα είναι επαχθέστερες από την επιστροφή των καταθέσεων σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 29, παράγραφος 1, του καταστατικού της FITD, οι παρεμβάσεις στήριξης εξαρτώνται από δύο σωρευτικές προϋποθέσεις. Αφενός, πρέπει να υφίστανται προοπτικές εξυγίανσης της προβληματικής τράπεζας που ωφελείται από την παρέμβαση, προκειμένου να αποφευχθεί να κληθεί να παρέμβει εκ νέου στο μέλλον η FITD είτε με νέα παρέμβαση στήριξης είτε δυνάμει της εκ του νόμου υποχρέωσης επιστροφής των καταθέσεων. Αφετέρου, οι παρεμβάσεις στήριξης πρέπει να αποτελούν μικρότερη οικονομική επιβάρυνση για τις τράπεζες-μέλη της FITD σε σχέση με την εφαρμογή της εκ του νόμου υποχρέωσης επιστροφής των καταθέσεων. Επιβάλλοντας την τελευταία αυτή προϋπόθεση, διαπιστώνεται ότι το καταστατικό της FITD κατοχυρώνει τα ιδιωτικά συμφέροντα των τραπεζών μελών της FITD σε σχέση με οποιονδήποτε άλλο λόγο συναρτώμενο με την προστασία της αποταμιεύσεως. Συγκεκριμένα, το καταστατικό της FITD απαγορεύει οποιαδήποτε παρέμβαση στήριξης που συνεπάγεται υπερβολική οικονομική επιβάρυνση για τα μέλη της FITD, ακόμη και στην περίπτωση που μια τέτοια παρέμβαση στήριξης παρέχει τη δυνατότητα καλύτερης προστασίας της αποταμιεύσεως, προστατεύοντας και τις καταθέσεις πέραν του ανώτατου νόμιμου ορίου των 100 000 ευρώ σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισεως.
- 98 Για τα μέλη της FITD, οι παρεμβάσεις στήριξης αποσκοπούν επίσης στην αποτροπή αρνητικών επιπτώσεων για τα ίδια και για το σύνολο του τραπεζικού τομέα, ιδίως όσον αφορά τη φήμη και τον κίνδυνο πανικού των καταθετών που συνεπάγεται η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση μιας προβληματικής τράπεζας. Ωστόσο, το γεγονός ότι ένας τομέας εφαρμόζει ιδιωτικό σύστημα αμοιβαίας συνδρομής δεν συνιστά ένδειξη της εμπλοκής του κράτους. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, όπως αναγνωρίζει και η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλόμενης απόφασης, οι τράπεζες-μέλη της FITD έχουν αμοιβαίο συμφέρον για την ενίσχυση της ασφάλειας των καταθέσεων και για την προστασία της φήμης του τραπεζικού συστήματος. Εν προκειμένω, επιβάλλεται επίσης η διαπίστωση ότι η δημιουργία του ταμείου εγγύησης των καταθέσεων και η δυνατότητα διενέργειας παρεμβάσεων στήριξης προήλθαν αρχικώς από αμιγώς ιδιωτική πρωτοβουλία των τραπεζών μελών της FITD, σε χρόνο κατά τον οποίο η νομοθεσία δεν επέβαλε στις τράπεζες να συμμετέχουν σε σύστημα εγγύησης των καταθέσεων (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω).
- 99 Βεβαίως, τα ιδιωτικά συμφέροντα των τραπεζών μελών μπορούν να συμπίπτουν με το δημόσιο συμφέρον. Ωστόσο, από τη νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι σκοποί γενικού συμφέροντος ταυτίζονται με το συμφέρον των ιδιωτικών επιχειρήσεων (όπως, εν προκειμένω, η κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου) δεν παρέχει, αυτό καθαυτό, καμία ένδειξη περί της τυχόν εμπλοκής ή της μη εμπλοκής των δημοσίων αρχών, καθ' οιονδήποτε τρόπο, στη λήψη του επίμαχου μέτρου (πρβλ. απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, C-472/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:885, σκέψη 26).
- 100 Δεύτερον, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις στήριξης δεν εφαρμόζουν δημόσια εντολή δοθείσα από την ιταλική νομοθεσία.
- 101 Αφενός, όπως προκύπτει από το άρθρο 96 bis, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, το οποίο ορίζει ότι «[τ]α συστήματα εγγύησης προβαίνουν σε επιστροφές των καταθέσεων σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης των τραπεζών με άδεια λειτουργίας στην Ιταλία [...]», η δημόσια εντολή που δόθηκε στη FITD από την ιταλική νομοθεσία συνίσταται αποκλειστικά στην

επιστροφή των καταθέσεων στους καταθέτες, στο πλαίσιο του συστήματος εγγύησης, όταν μια τράπεζα-μέλος της κοινοπραξίας αυτής τεθεί υπό αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση. Εξάλλου, η δημόσια εντολή που δόθηκε από την ιταλική νομοθεσία στα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων όχι μόνον περιορίζεται στην επιστροφή των καταθέσεων σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης, αλλά θέτει και ανώτατο όριο, δεδομένου ότι το άρθρο 96 bis, παράγραφος 5, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες ορίζει ότι «το όριο επιστροφής για κάθε καταθέτη ανέρχεται στο ποσό των 100 000 ευρώ». Επομένως, εκτός του πλαισίου αυτού, η FITD δεν ενεργεί σε εκτέλεση δημόσιου σκοπού που επιβάλλει η ιταλική νομοθεσία (βλ. επίσης σκέψη 97 ανωτέρω).

- 102 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι η ιταλική νομοθεσία δεν υποχρεώνει τη FITD ούτε κανένα άλλο σύστημα εγγύησης των καταθέσεων να προβλέψουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν παρεμβάσεις στήριξης. Επίσης, η ιταλική νομοθεσία δεν ρυθμίζει τον τρόπο εφαρμογής των εν λόγω παρεμβάσεων. Η νομική διάταξη που επικαλείται η Επιτροπή δεν επιβάλλει στη FITD, ελλείψει αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης ενός από τα μέλη της, να παρέμβει στο πλαίσιο δημόσιας εντολής προστασίας των καταθετών. Συγκεκριμένα, εκτός από την επιστροφή των καταθέσεων, η εν λόγω διάταξη δεν προβλέπει καμία υποχρεωτική παρέμβαση.
- 103 Βεβαίως, μολονότι το άρθρο 96 bis, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες ορίζει ότι «[τ]α συστήματα εγγύησης μπορούν να προβλέπουν περαιτέρω περιπτώσεις και μορφές παρέμβασης», από τη διάταξη αυτή προκύπτει ρητώς ότι πρόκειται για απλή δυνατότητα η οποία επαφίεται στην ελεύθερη εκτίμηση των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων. Η ιταλική νομοθεσία δεν επιβάλλει στα συστήματα αυτά να προβλέπουν άλλες περιπτώσεις και μορφές παρεμβάσεων εκτός από τη νόμιμη υποχρέωση επιστροφής των καταθέσεων σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης. Επιπλέον, μολονότι το ιταλικό σύστημα εγγύησης των καταθέσεων προβλέπει τη δυνατότητα τέτοιων παρεμβάσεων, ο Ιταλός νομοθέτης το αφήνει ελεύθερο να καθορίσει το αντικείμενο και τον τρόπο εφαρμογής.
- 104 Συνεπώς, εν προκειμένω, η δυνατότητα της FITD να πραγματοποιεί παρεμβάσεις στήριξης δεν απορρέει από υποχρέωση εκ του νόμου, αλλά αποκλειστικά από αυτόβουλη απόφαση των τραπεζών μελών της κοινοπραξίας να προσθέσουν μια τέτοια δυνατότητα στο καταστατικό της FITD. Επίσης, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούσαν να πραγματοποιηθούν οι εν λόγω παρεμβάσεις στήριξης τις καθόρισαν αυτοτελώς οι ίδιες οι τράπεζες-μέλη της κοινοπραξίας. Συναφώς, το άρθρο 29 του καταστατικού της FITD προβλέπει ότι η FITD «μπορεί να παρεμβαίνει υπέρ ενός μέλους της κοινοπραξίας που έχει τεθεί υπό καθεστώς αναγκαστικής διαχείρισης όταν υφίστανται προοπτικές εξυγίανσης και όταν μπορεί να αναμένεται ότι το κόστος θα είναι μικρότερο από το κόστος της παρέμβασης σε περίπτωση εκκαθάρισης».
- 105 Όμως, ελλείψει οποιασδήποτε εκ του νόμου υποχρέωσης πρόβλεψης τέτοιων παρεμβάσεων, το γεγονός ότι, κατά το άρθρο 96 ter, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, το καταστατικό της FITD εγκρίνεται από την Τράπεζα της Ιταλίας δεν συνιστά στοιχείο ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση την αυτονομία λήψης αποφάσεων της FITD όσον αφορά τις παρεμβάσεις στήριξης. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο διότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, η Τράπεζα της Ιταλίας εγκρίνει τα καταστατικά όλων των ιταλικών τραπεζικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο των καθηκόντων προληπτικής εποπτείας που υπέχει.
- 106 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, αντίθετα προς όσα προβάλλει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλόμενης απόφασης, οι παρεμβάσεις στήριξης, όπως η επίμαχη εν προκειμένω, έχουν διαφορετικό σκοπό από την παρέμβαση επιστροφής των καταθέσεων σε περίπτωση αναγκαστικής διοικητικής εκκαθάρισης και δεν συνιστούν εφαρμογή δημόσιας εντολής.

– Ως προς την αυτονομία της FITD κατά τη λήψη απόφασης για παρέμβαση

- 107 Πρώτον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas αποφασίστηκε αυτόνομα. Η απόφαση αυτή ελήφθη από τα διοικητικά όργανα της FITD με ομόφωνη συμφωνία όλων των εκπροσώπων των τραπεζών-μελών της κοινοπραξίας. Καμία δημόσια αρχή δεν εξέδωσε δεσμευτικές οδηγίες ή κατευθυντήριες γραμμές και καμία δημόσια αρχή δεν μπορούσε να υποχρεώσει τη FITD να παρέμβει εάν τα όργανά της δεν έκριναν ότι είναι προς το συμφέρον των μελών.
- 108 Δεύτερον, κατά το άρθρο 72, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, ο έκτακτος επίτροπος ασκεί «τα καθήκοντα και τις εξουσίες διοίκησης της Τράπεζας» και υποκαθίσταται στις ιδιωτικής φύσεως εξουσίες των διοικητικών οργάνων που έπαυσαν να υφίστανται. Εν προκειμένω, ο έκτακτος επίτροπος, ως διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος της Tercas, τράπεζας που ετέθη υπό αναγκαστική διαχείριση, περιορίστηκε να αποστείλει στη FITD ένα απλό αίτημα παρέμβασης, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν την υποχρέωνε να παρέμβει. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι ο έκτακτος επίτροπος δεν υποχρεούται να λάβει τη σύμφωνη γνώμη ή τη γνώμη της Τράπεζας της Ιταλίας προκειμένου να υποβάλει προς τη FITD αίτημα παρέμβασης στήριξης.
- 109 Τρίτον, ο εκπρόσωπος της Τράπεζας της Ιταλίας συμμετείχε στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής της FITD ως απλός παρατηρητής, συνεπώς με παθητικό ρόλο και χωρίς δικαίωμα ψήφου, έστω και συμβουλευτικής.
- 110 Τέταρτον, οι «επαφές» με την Τράπεζα της Ιταλίας και η «πρόσκληση» της Τράπεζας της Ιταλίας να εξευρεθεί μια «ισορροπημένη συμφωνία με την αγοράστρια BPB για την κάλυψη του κεφαλαιακού ελλείμματος» αποτελούν έκφραση ενός υγιούς και συνήθους διαλόγου με τις αρμόδιες εποπτικές αρχές σε ένα περίπλοκο πλαίσιο όπως η διαχείριση της κρίσεως ενός πιστωτικού ιδρύματος. Εξάλλου, η «πρόσκληση» της Τράπεζας της Ιταλίας εξέφραζε απλώς μια ευχή γενικού περιεχόμενου («να αναζητηθεί μια ισορροπημένη συμφωνία») και, ως τέτοια, ήταν απολύτως αποδεκτή καθόσον ανέθετε στα μέρη να εκτιμήσουν την ενδεχόμενη συμφωνία. Εν πάση περιπτώσει, η «πρόσκληση» δεν μπορούσε να έχει καμία δεσμευτική ισχύ για τη FITD.
- 111 Πέμπτον, η έγκριση για τις παρεμβάσεις στήριξης που προβλέπεται από το άρθρο 96 *ter*, πρώτο εδάφιο, στοιχείο d, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, όπως και όλες οι εγκρίσεις της Τράπεζας της Ιταλίας, εντάσσεται στο πλαίσιο των καθηκόντων ελέγχου και εποπτείας που έχουν ανατεθεί στην Τράπεζα της Ιταλίας προκειμένου να διασφαλιστεί η υγιής και συνετή διαχείριση των τραπεζών, χωρίς να επηρεάζει τις επιλογές που πραγματοποιούνται αυτόνομα από τους οργανισμούς τους οποίους εποπτεύει η Τράπεζα της Ιταλίας. Μια τέτοια έγκριση δίδεται επίσης μετά την απόφαση που έχει ήδη ληφθεί αυτόνομα από τα διοικητικά όργανα της FITD, δηλαδή, εν προκειμένω, 38 ημέρες μετά την απόφαση παρέμβασης. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και μετά τη χορήγησή της, η έγκριση της Τράπεζας της Ιταλίας δεν μπορούσε να έχει καμία δεσμευτική ισχύ για τη FITD, η οποία ήταν ελεύθερη να μην προβεί στην παρέμβαση.
- 112 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι η Τράπεζα της Ιταλίας ασκεί πραγματικό, διαρκή και εκ των προτέρων έλεγχο στις δραστηριότητες της FITD με την έγκριση του καταστατικού της, τη συμμετοχή ενός εκ των εκπροσώπων της στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής της FITD και με την προηγούμενη έγκριση των παρεμβάσεων τις οποίες προτίθεται να πραγματοποιήσει η FITD. Η Τράπεζα της Ιταλίας έχει επίσης ορίσει τον έκτακτο επίτροπο, δημόσιο υπάλληλο που τελεί υπό την εποπτεία της, ο οποίος έχει αναλάβει την διαχείριση της Tercas και διαθέτει σημαντικές εξουσίες.
- 113 Συναφώς, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι η FITD είναι κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου που ενεργεί, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του καταστατικού της, «για λογαριασμό και προς το συμφέρον των μελών της κοινοπραξίας». Επιπλέον, τα διευθυντικά όργανά της, δηλαδή η εκτελεστική επιτροπή και το διοικητικό συμβούλιο, εκλέγονται από τη γενική συνέλευση της FITD και αποτελούνται, όπως

και η γενική συνέλευση, αποκλειστικά από εκπροσώπους των τραπεζών-μελών της κοινοπραξίας. Επιβάλλεται επομένως η διαπίστωση ότι δεν υπάρχει κανένα στοιχείο θεσμικής φύσεως που να συνδέει τη FITD με τις ιταλικές δημόσιες αρχές.

- 114 Στο πλαίσιο αυτό ακριβώς πρέπει να εξετασθούν τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση για να καταλήξει ότι οι ιταλικές δημόσιες αρχές είχαν, εντούτοις, την εξουσία και τα μέσα να επηρεάζουν όλα τα στάδια της εφαρμογής μιας παρέμβασης στήριξης και ότι άσκησαν τις εξουσίες αυτές όσον αφορά τη λήψη των επίμαχων μέτρων. Ειδικότερα, πρέπει να εξετασθεί αν τα στοιχεία στα οποία βασίζεται η Επιτροπή αποδεικνύουν, επαρκώς κατά νόμο, ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas μπορεί να καταλογιστεί στο ιταλικό κράτος υπό το φως της νομολογίας και των αρχών που υπενθυμίστηκαν στις σκέψεις 63 έως 69 και 83 έως 91 ανωτέρω.
- 115 Πρώτον, όσον αφορά την έγκριση, από την Τράπεζα της Ιταλίας, της παρέμβασης της FITD υπέρ της Tercas, διαπιστώνεται ότι τούτο δεν συνιστά ένδειξη βάσει της οποίας μπορεί να καταλογιστεί το εν λόγω μέτρο στο κράτος.
- 116 Κατά πρώτον, όπως προκύπτει από την ιταλική νομοθεσία, η έγκριση από την Τράπεζα της Ιταλίας των παρεμβάσεων στήριξης παρέχεται μόνο κατόπιν του ελέγχου της συμμόρφωσης του μέτρου με το κανονιστικό πλαίσιο, ο οποίος πραγματοποιείται στο πλαίσιο του καθήκοντός της προληπτικής εποπτείας. Συναφώς, το άρθρο 96 ter, παράγραφος 1, στοιχείο d, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες ορίζει ότι η Τράπεζα της Ιταλίας «εγκρίνει τις παρεμβάσεις των συστημάτων εγγύησης [...], λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των καταθετών και τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος». Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του καθήκοντος προληπτικής εποπτείας που έχει ανατεθεί στην Τράπεζα της Ιταλίας από την ιταλική νομοθεσία και το οποίο αυτή ασκεί «λαμβάνοντας υπόψη την υγιή και συνετή διαχείριση των ιδρυμάτων που υπόκεινται στον έλεγχό της, τη συνολική σταθερότητα, αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την τήρηση των εφαρμοστέων διατάξεων» (άρθρο 5, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες). Συγκεκριμένα, εκτός από τις παρεμβάσεις των συστημάτων εγγύησης, η ιταλική νομοθεσία εξαρτά ορισμένες σημαντικές αποφάσεις των τραπεζών, όπως οι εξαγορές, και άλλων φορέων του χρηματοπιστωτικού τομέα από την έγκριση της Τράπεζας της Ιταλίας (βλ., ιδίως, άρθρο 19 του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες). Ωστόσο, εξαρτώντας τις παρεμβάσεις των συστημάτων εγγύησης και άλλες αποφάσεις των ιδιωτικών φορέων του χρηματοπιστωτικού τομέα από την έγκριση της Τράπεζας της Ιταλίας, η ιταλική νομοθεσία δεν αποσκοπεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει με την εκτίμηση της Τράπεζας της Ιταλίας εκείνη των ενδιαφερόμενων φορέων όσον αφορά τη σκοπιμότητα της λήψης των εν λόγω αποφάσεων ή τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής τους. Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι η Τράπεζα της Ιταλίας πραγματοποιεί μόνον έλεγχο συμμόρφωσης του μέτρου με το ρυθμιστικό πλαίσιο για σκοπούς προληπτικής εποπτείας.
- 117 Κατά δεύτερον, διαπιστώνεται ότι η Τράπεζα της Ιταλίας δεν διαθέτει κανένα μέσο για να επιβάλει στη FITD να παρέμβει υπέρ μιας προβληματικής τράπεζας.
- 118 Οι εξουσίες της Τράπεζας της Ιταλίας για την έγκριση των παρεμβάσεων στήριξης, όπως αυτές αποφασίζονται από τα διοικητικά όργανα της FITD, περιορίζονται στον έλεγχο του κατά πόσον συμμορφώνονται με το ρυθμιστικό πλαίσιο. Σε αντίθεση προς όσα επισημαίνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 129 της προσβαλλόμενης απόφασης, το γεγονός ότι η FITD διατηρεί τη δυνατότητα, εάν το επιθυμεί, να υποβάλει στην Τράπεζα της Ιταλίας, σε περίπτωση μη χορήγησης της έγκρισης, νέα αίτηση έγκρισης για παρέμβαση στήριξης υπό διαφορετικές προϋποθέσεις δεν παρέχει στην Τράπεζα της Ιταλίας την εξουσία να παρεμβαίνει κατά τη λήψη της απόφασης, από τη FITD, να προβεί σε παρεμβάσεις στήριξης. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 18 και 19 της προσβαλλόμενης απόφασης, η έγκριση αφορά μόνον την εφαρμογή των παρεμβάσεων στήριξης οι οποίες λαμβάνονται αυτόνομα από τα διοικητικά όργανα της FITD. Τα όργανα αυτά είναι τα μόνα αρμόδια για να αποφασίσουν για το αν θα παρέμβουν προς στήριξη μιας προβληματικής τράπεζας και για τον τρόπο εφαρμογής στην πράξη της εν λόγω παρέμβασης.

- 119 Επιπλέον, όπως αναγνωρίζει και η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 132 της προσβαλλόμενης απόφασης, η FITD δεν υποχρεούται να προβεί σε παρέμβαση στήριξης που εγκρίθηκε από την Τράπεζα της Ιταλίας. Συναφώς, αρκεί η παρατήρηση ότι η Τράπεζα της Ιταλίας ενέκρινε στις 4 Νοεμβρίου 2013 μια πρώτη παρέμβαση στήριξης της Tercas, η οποία αποφασίστηκε από τα διοικητικά όργανα της FITD, στις 28 και 29 Οκτωβρίου 2013, και την οποία η FITD ουδέποτε εφάρμοσε.
- 120 Εν πάση περιπτώσει, εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas εγκρίθηκε ομόφωνα από την εκτελεστική επιτροπή και το διοικητικό συμβούλιο της FITD, στις 30 Μαΐου 2014, και, αφετέρου, ότι εγκρίθηκε ως είχε από την Τράπεζα της Ιταλίας στις 7 Ιουλίου 2014. Υπό τις συνθήκες αυτές, η έγκριση του μέτρου από την Τράπεζα της Ιταλίας δεν μπορεί να αποτελέσει ένδειξη για το ότι οι ιταλικές δημόσιες αρχές είχαν εμπλακεί στη λήψη του εν λόγω μέτρου, κατά τρόπον ώστε να μπορεί να καταλογιστεί σε αυτές η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas.
- 121 Δεύτερον, όσον αφορά την παρουσία εκπροσώπων της Τράπεζας της Ιταλίας στις συνεδριάσεις των διοικητικών οργάνων της FITD, διαπιστώνεται ότι ούτε αυτό αποτελεί ένδειξη υπέρ του καταλογισμού του επίμαχου μέτρου στο κράτος.
- 122 Αφενός, όπως προκύπτει ρητώς από το άρθρο 13, παράγραφος 6, και από το άρθρο 16, παράγραφος 3, του καταστατικού της FITD, οι εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ιταλίας που παρίστανται στις συνεδριάσεις της εκτελεστικής επιτροπής και του διοικητικού συμβουλίου της FITD έχουν μόνο ρόλο απλού παρατηρητή χωρίς δικαίωμα ψήφου ούτε καν συμβουλευτικής.
- 123 Αφετέρου, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο προς στήριξη των ισχυρισμών της, στις αιτιολογικές σκέψεις 129 και 130 της προσβαλλόμενης απόφασης, κατά τους οποίους «[μπορούσε] να υποτεθεί» ότι η παρουσία των εκπροσώπων ως παρατηρητών στις συνεδριάσεις των διοικητικών οργάνων της FITD «επέτρεπε στην [Τράπεζα της Ιταλίας] να γνωστοποιήσει σε αρχικό στάδιο όλες τις επιφυλάξεις της επί των εξεταζόμενων παρεμβάσεων» και «να ενισχύσει» την επιρροή που ασκεί επ' αυτών. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, ο ισχυρισμός αυτός αποτελεί μόνον εικασία και ουδόλως τεκμηριώνεται από τα στοιχεία της δικογραφίας. Αντιθέτως, από τα πρακτικά των συνεδριάσεων των διοικητικών οργάνων της FITD επιβεβαιώνεται ο αμιγώς παθητικός ρόλος των εκπροσώπων της Τράπεζας της Ιταλίας. Συγκεκριμένα, κατά τη συνεδρίαση της εκτελεστικής επιτροπής της 30ής Μαΐου 2014, ένας εκπρόσωπος της Τράπεζας της Ιταλίας περιορίστηκε να εκφράσει στο τέλος της συνάντησης την ικανοποίησή του για τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η κρίση της Tercas, ενώ, κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2014, οι εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ιταλίας δεν έλαβαν καν τον λόγο.
- 124 Λαμβανομένων υπόψη αυτών των διαπιστώσεων περί των πραγματικών περιστατικών, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η παρουσία, έστω και απλώς ως παρατηρητών, των εκπροσώπων της Τράπεζας της Ιταλίας στις συνεδριάσεις των διοικητικών οργάνων της FITD παρείχε στην Τράπεζα της Ιταλίας τη δυνατότητα να επηρεάσει τις αποφάσεις της FITD.
- 125 Τρίτον, όσον αφορά το πλαίσιο εντός του οποίου αποφασίστηκε η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι η Τράπεζα της Ιταλίας επηρέασε αποφασιστικά τη διαπραγμάτευση μεταξύ, αφενός, της FITD και, αφετέρου, της BPB και του έκτακτου επιτρόπου.
- 126 Όσον αφορά το γεγονός ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων ιδιωτών πραγματοποιήθηκαν «σε συνεννόηση με την Τράπεζα της Ιταλίας» (αιτιολογική σκέψη 131 της προσβαλλόμενης απόφασης), επισημαίνεται, όπως το επισημαίνουν και οι προσφεύγουσες, ότι, σε μια τόσο πολύπλοκη πράξη, όπως η πράξη της διαχείρισης της κρίσης ενός πιστωτικού ιδρύματος, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ιταλίας ενημερώθηκε για την πρόοδο των

διαπραγματεύσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκαν άτυπες συναντήσεις μεταξύ, αφενός, των ενδιαφερομένων μερών (δηλαδή της FITD, της BPB και της Tercas και, για λογαριασμό της Tercas, του έκτακτου επιτρόπου) και, αφετέρου, της Τράπεζας της Ιταλίας, προκειμένου να ενημερωθεί η Τράπεζα της Ιταλίας σχετικά με την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων, αποτελεί την έκφραση ενός θεμιτού και συνηθούς διαλόγου με τις αρμόδιες εποπτικές αρχές. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η Τράπεζα της Ιταλίας χρησιμοποίησε τις επαφές αυτές για να επηρεάσει καθοριστικά το περιεχόμενο των εν λόγω μέτρων. Αντιθέτως, κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να κλονίσει το επιχείρημα των προσφευγουσών κατά το οποίο οι επαφές αυτές παρείχαν στην Τράπεζα της Ιταλίας τη δυνατότητα να ενημερώνεται για την εξέλιξη της υπόθεσης προκειμένου να μπορέσει να λάβει γρηγορότερα την απόφασή της ως προς την έγκριση του επίμαχου μέτρου, αμέσως μετά τη λήψη του από τα διοικητικά όργανα της FITD και την κοινοποίησή του στην Τράπεζα της Ιταλίας.

- 127 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ιταλίας «κάλεσε» τη FITD να συνάψει «ισορροπημένη συμφωνία» με την BPB όσον αφορά την κάλυψη του κεφαλαιακού ελλείμματος της Tercas, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της εκκαθάρισης της Tercas και της θυγατρικής της Banca Carife. Συγκεκριμένα, πρέπει να τονιστεί, όπως τόνισαν και οι προσφεύγουσες, ότι πρόκειται για την έκφραση απλής επιθυμίας με γενικό περιεχόμενο και χωρίς καμία δεσμευτική ισχύ για τη FITD. Μια τέτοια επιθυμία εκ μέρους των δημοσίων αρχών δεν εκπλήσσει υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως. Η επιθυμία αυτή ουδόλως είχε σκοπό να απευθύνει εντολές στα ενδιαφερόμενα μέρη και άλλωστε δεν ερμηνεύθηκε από εκείνα υπό την έννοια αυτή. Εν πάση περιπτώσει, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι η εν λόγω πρόσκληση είχε την παραμικρή επίπτωση στην απόφαση της FITD να παρέμβει υπέρ της Tercas, η οποία εξηγείται ως επί το πλείστον από τις οικονομικές εκτιμήσεις της ίδιας της FITD και των μελών της που τεκμηριώθηκαν από την έκθεση της ελεγκτικής και συμβουλευτικής εταιρίας η οποία είχε λάβει εντολή προς τούτο (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω).
- 128 Τέλος, τέταρτον, όσον αφορά τον ρόλο που διαδραμάτισε ο έκτακτος επίτροπος, το γεγονός ότι αυτός είχε την ευχέρεια να κινήσει τη διαδικασία που μπορούσε να οδηγήσει σε παρέμβαση στήριξης εκ μέρους της FITD, υποβάλλοντας προς τούτο στη FITD μια μη δεσμευτική αίτηση, δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την αυτονομία της FITD να αποφασίσει για μια τέτοια παρέμβαση.
- 129 Δυνάμει του άρθρου 29, παράγραφος 1, του καταστατικού της, η FITD μπορεί να προβεί σε παρεμβάσεις στήριξης μόνον υπέρ των τραπεζών-μελών της κοινοπραξίας που τελούν υπό καθεστώς αναγκαστικής διαχείρισης. Συναφώς, όπως προκύπτει από τα άρθρα 70 έως 72 του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, η απόφαση να τεθεί μια τράπεζα υπό αναγκαστική διαχείριση λαμβάνεται από τον Υπουργό Οικονομίας κατόπιν προτάσεως της Τράπεζας της Ιταλίας και ο έκτακτος επίτροπος διορίζεται από την Τράπεζα της Ιταλίας, η οποία έχει επίσης την εξουσία να τον ανακαλέσει. Μετά τον διορισμό του, ο έκτακτος επίτροπος ενεργεί, σύμφωνα με το άρθρο 72, παράγραφος 1, του ιταλικού νόμου για τις τράπεζες, ως διαχειριστής της τράπεζας και υποκαθίσταται στις εξουσίες ιδιωτικής φύσεως των διοικητικών οργάνων της τεθείσας υπό αναγκαστική διαχείριση τράπεζας προς το συμφέρον των καταθετών.
- 130 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η υποβολή, από τον έκτακτο επίτροπο, αίτησης παρέμβασης προς τη FITD ουδόλως υποχρεώνει τη FITD να δεχθεί την αίτηση ούτε επηρεάζει την αυτονομία της όσον αφορά το περιεχόμενο της παρέμβασης στήριξης εάν αποφασίσει να ενεργήσει. Επιπλέον, αντίθετα με όσα αναφέρει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης απόφασης, κανένα στοιχείο του καταστατικού της FITD ή της ιταλικής νομοθεσίας δεν συνηγορεί υπέρ του ότι ο έκτακτος επίτροπος είναι ο μόνος που μπορεί να υποβάλει τέτοια αίτηση ούτε κλονίζει τον ισχυρισμό της FITD ότι μπορεί η ίδια να αναλάβει την πρωτοβουλία να κινήσει τη διαδικασία υλοποίησης μιας παρέμβασης στήριξης, ακόμη και εν απουσία σχετικού αιτήματος από τον έκτακτο επίτροπο.

- 131 Εξάλλου, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν προσκομίζει κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι η αίτηση που υπέβαλε ο έκτακτος επίτροπος υποβλήθηκε κατόπιν υποδείξεων της Τράπεζας της Ιταλίας. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τα γεγονότα που υπενθυμίζονται στη σκέψη 16 ανωτέρω, η πρωτοβουλία να ζητηθεί η συνδρομή της FITD απορρέει από τις απαιτήσεις της BPB, η οποία είχε θέσει ως προϋπόθεση για την εγγραφή σε αύξηση κεφαλαίου της Tercas την κάλυψη από τη FITD του περιουσιακού ελλείμματος της τράπεζας αυτής.
- 132 Συμπερασματικώς, από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμώντας, στην αιτιολογική σκέψη 133 της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι είχε αποδείξει ότι οι ιταλικές αρχές είχαν ασκήσει ουσιαστικό δημόσιο έλεγχο κατά τον καθορισμό της παρέμβασης της FITD υπέρ της Tercas. Αντιθέτως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τη συμμετοχή των ιταλικών δημόσιων αρχών στη λήψη του επίμαχου μέτρου ούτε, επομένως, τη δυνατότητα καταλογισμού του μέτρου αυτού στο κράτος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Ως προς τη χρηματοδότηση της παρέμβασης με κρατικούς πόρους

- 133 Η έννοια της παρέμβασης «με κρατικούς πόρους», όπως ορίζεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καλύπτει, πέραν των πλεονεκτημάτων που παρέχονται άμεσα από το κράτος, τα πλεονεκτήματα που παρέχονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή συστήσει το κράτος με σκοπό τη διαχείριση της ενίσχυσης. Συγκεκριμένα, κατά το δίκαιο της Ένωσης, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι απλώς και μόνον η δημιουργία αυτοτελών οργάνων επιφορτισμένων με τη διανομή ενισχύσεων παρέχει τη δυνατότητα παράκαμψης των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, σκέψεις 44 και 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 134 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ περιλαμβάνει όλα τα χρηματικά μέσα τα οποία οι δημόσιες αρχές μπορούν όντως να χρησιμοποιούν προς στήριξη των επιχειρήσεων, χωρίς να έχει σημασία αν τα μέσα αυτά περιλαμβάνονται μονίμως στην περιουσία του Δημοσίου. Συνεπώς, ακόμη και αν τα ποσά που αντιστοιχούν στο επίμαχο μέτρο δεν βρίσκονται διαρκώς στην κατοχή του Δημοσίου Ταμείου, το γεγονός ότι παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και συνεπώς στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν ως «κρατικοί πόροι» (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 135 Συναφώς, σε περίπτωση που αφορούσε δημόσιες επιχειρήσεις, έχει κριθεί ότι, εφόσον οι πόροι τους υπέκειντο στον κρατικό έλεγχο και τελούσαν επομένως στη διάθεση του Δημοσίου, ενέπιπταν στην έννοια των «κρατικών πόρων» του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, το Δημόσιο είναι κάλλιστα σε θέση, ασκώντας αποφασιστική επιρροή επί των επιχειρήσεων αυτών, να κατευθύνει τη χρησιμοποίηση των πόρων τους για να χρηματοδοτήσει, ενδεχομένως, την παροχή ειδικών πλεονεκτημάτων σε άλλες επιχειρήσεις. Το γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι πόροι τελούν υπό τη διαχείριση φορέων αυτοτελών προς τις δημόσιες αρχές ή ότι είναι ιδιωτικής προελεύσεως δεν ασκεί επιρροή συναφώς (βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, σκέψεις 47 και 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 136 Ως εκ τούτου, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, σκέψεις 49 έως 53), το Δικαστήριο επισήμανε ότι οι τρεις επιχειρήσεις περί των οποίων επρόκειτο ήταν δημόσιες επιχειρήσεις που ανήκαν στο κράτος και ότι τους ανατέθηκε η διαχείριση της μεταβίβασης, προς μία από αυτές, των εσόδων που προέρχονταν από την εμπορία των διαφημιστικών χώρων της επιχείρησής αυτής. Το Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης ότι ο διάυλος στον οποίο διοχετεύονταν τα έσοδα αυτά διεπόταν από νομοθεσία βάσει της οποίας δημόσιες επιχειρήσεις με ειδική κρατική εντολή είχαν ως αποστολή τη διαχείριση των εν λόγω εσόδων. Τα επίμαχα έσοδα τελούσαν, ως εκ τούτου, υπό τον έλεγχο και βρίσκονταν στη διάθεση του

Δημοσίου, το οποίο μπορούσε να αποφασίσει για τη χρήση τους. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι τα έσοδα αυτά αποτελούσαν όντως «κρατικούς πόρους» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

- 137 Στις παρούσες υποθέσεις, οι προσφεύγουσες, υποστηριζόμενες από την Τράπεζα της Ιταλίας, ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή εσφαλμένως έκρινε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι οι πόροι που χρησιμοποίησε η FITD ήταν «κρατικοί πόροι». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι η FITD ενεργεί βάσει δημόσιας εντολής όταν παρεμβαίνει υπέρ ενός από τα μέλη της που αντιμετωπίζει δυσκολίες και όχι για τη νόμιμη εγγύηση των καταθέσεων των καταθετών. Ομοίως, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η FITD είναι κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου, τα όργανα της οποίας εκπροσωπούν τα μέλη της και όχι τις δημόσιες αρχές. Μολονότι σε ορισμένες συνεδριάσεις των οργάνων της FITD συμμετέχει ένας εκπρόσωπος της Τράπεζας της Ιταλίας, αυτός βρίσκεται εκεί μόνον ως παρατηρητής και χωρίς δικαίωμα ψήφου ή συμβουλευτικό ρόλο. Καμία δημόσια αρχή δεν μπορεί να επιβάλει στη FITD να αποφασίσει την παρέμβαση ή να καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο θα παρέμβει. Ομοίως, μολονότι ο έκτακτος επίτροπος, ο οποίος διαδέχθηκε τους διαχειριστές της Tercas, ζήτησε από τη FITD να παρέμβει, τούτο το έπραξε προς το συμφέρον της επιχείρησης αυτής και των πιστωτών της και χωρίς να μπορεί να δεσμεύσει τη FITD. Επιπλέον, η έγκριση της παρέμβασης από την Τράπεζα της Ιταλίας εντάσσεται στο πλαίσιο των συνήθων καθηκόντων της για την προστασία της σταθερότητας και της αποταμίευσης. Επρόκειτο για μέτρο επικύρωσης που περιοριζόταν στον εκ των υστέρων τυπικό έλεγχο μιας πράξης ιδιωτικής φύσεως. Εξάλλου, οι συνεισφορές των μελών για την παρέμβαση δεν είναι υποχρεωτικές ούτε ελέγχονται ούτε τίθενται στη διάθεση του κράτους. Μολονότι τα μέλη της κοινοπραξίας υποχρεούνται να συμβάλουν στην επιστροφή των καταθέσεων, κανένας κανόνας ή διοικητική πράξη δεν τους επιβάλλει να συμβάλουν στην παρέμβαση. Ο δεσμευτικός χαρακτήρας των εν λόγω εισφορών απορρέει μόνον από το καταστατικό και τις αποφάσεις της FITD.
- 138 Η Επιτροπή προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η FITD, μολονότι είναι κοινοπραξία ιδιωτικού δικαίου, η οποία διαθέτει δικά της ανεξάρτητα όργανα, είναι εκ του νόμου επιφορτισμένη με αποστολή δημοσίου συμφέροντος, δηλαδή με την προστασία των αποταμιευτών η οποία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Ομοίως, η Τράπεζα της Ιταλίας ασκεί *ex ante* διαρκή και πραγματικό έλεγχο στις δραστηριότητες της FITD λόγω της έγκρισης του καταστατικού της, της συμμετοχής ενός εκπροσώπου της στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής της FITD, καθώς και της προηγούμενης έγκρισης κάθε παρέμβασης. Επιπλέον, η Τράπεζα της Ιταλίας διόρισε τον έκτακτο επίτροπο, δημόσιο υπάλληλο που βρίσκεται υπό την εποπτεία της, ο οποίος διασφάλισε τη διαχείριση της Tercas κατά τη διάρκεια της αναγκαστικής διαχείρισης. Εξάλλου, δεδομένου ότι η FITD είναι το μόνο σύστημα εγγύησης των καταθέσεων που αναγνωρίζεται από την Τράπεζα της Ιταλίας, οι τράπεζες που δεν είναι συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να προσχωρήσουν σε αυτήν και να καταβάλουν τις εισφορές που απαιτούνται για την επίτευξη του δημοσίου συμφέροντος σκοπού της προστασίας των αποταμιεύσεων.
- 139 Εν προκειμένω, η Επιτροπή, προκειμένου να κρίνει στην αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλόμενης απόφασης ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas χρηματοδοτήθηκε με κρατικούς πόρους, εκτίμησε ότι συνέτρεχαν τα ακόλουθα στοιχεία: η FITD είχε λάβει δημόσια εντολή· υπήρχε έλεγχος των δημόσιων αρχών στους πόρους που χρησιμοποίησε η FITD για τη χρηματοδότηση της παρέμβασης· οι εισφορές που χρησιμοποίησε η FITD για τη χρηματοδότηση της παρέμβασης είχαν δεσμευτικό χαρακτήρα.
- 140 Πρώτον, η Επιτροπή θεώρησε ότι η FITD είχε λάβει δημόσια εντολή και ότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas έγινε προκειμένου να προστατευθούν οι καταθέσεις των καταθετών. Συγκεκριμένα, οι ιταλικές αρχές επέλεξαν να επιτρέψουν στα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων να χρησιμοποιήσουν πόρους που συνελέγησαν από τα μέλη τους για την πραγματοποίηση άλλων ειδών παρέμβασης, όπως για την επιστροφή καταθέσεων των καταθετών (βλ. αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλόμενης απόφασης).

- 141 Συναφώς, όπως προκύπτει από τα εκτεθέντα ανωτέρω όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού της παρέμβασης στο κράτος, αποδεικνύεται ότι η δημόσια εντολή που ανατίθεται στα διάφορα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων στην Ιταλία επιβάλλει μόνο την υλοποίηση ενός συστήματος που παρέχει τη δυνατότητα επιστροφής των καταθέσεων των καταθετών σε περίπτωση αφερεγγυότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος. Η δημόσια αυτή εντολή δεν προβλέπει, ωστόσο, ότι τα εν λόγω συστήματα πρέπει επίσης να παρέμβουν προληπτικά πριν από την περιέλευση σε αφερεγγυότητα ζητώντας από τα μέλη τους τους αναγκαίους πόρους. Εν προκειμένω, το καταστατικό της FITD, ιδιωτικής κοινοπραξίας, είναι εκείνο που προβλέπει εξ αρχής τη δυνατότητα παρέμβασης υπέρ ενός από τα μέλη της, εάν αυτό αντιμετωπίζει δυσκολίες και εάν υπάρχουν προοπτικές εξυγίανσης και εφόσον η εν λόγω παρέμβαση είναι λιγότερο δαπανηρή από την εφαρμογή της εκ του νόμου πλέον υποχρεωτικής εγγύησης των καταθέσεων των καταθετών.
- 142 Η ανάλυση αυτή ισχύει εξίσου και για την εξέταση των στοιχείων που έγιναν δεκτά για να στοιχειοθετηθεί η χρηματοδότηση της παρέμβασης με κρατικούς πόρους.
- 143 Δεύτερον, η Επιτροπή, για να αποδείξει τον έλεγχο των δημοσίων αρχών σχετικά με τους πόρους που χρησιμοποίησε η FITD για τη χρηματοδότηση της παρέμβασης, ανέφερε ορισμένα χαρακτηριστικά της παρέμβασης αυτής. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προέβαλε ότι η FITD μπορεί να παρέμβει προς στήριξη, βάσει του άρθρου 29, παράγραφος 1, του καταστατικού της, μόνον για τις τράπεζες που τίθενται υπό αναγκαστική διαχείριση και, επομένως, μόνον ο έκτακτος επίτροπος της Tercas, ο οποίος είναι δημόσιος υπάλληλος υπό τον έλεγχο της Τράπεζας της Ιταλίας, είχε «τη δυνατότητα να υλοποιήσει μέτρο παρέμβασης της FITD» (βλ. αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλόμενης απόφασης). Ομοίως, η Τράπεζα της Ιταλίας διαθέτει ευρείες εξουσίες όσον αφορά τη FITD, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η έγκριση του καταστατικού της και η έγκριση της παρέμβασης υπέρ της Tercas πριν από την έναρξη ισχύος του μέτρου αυτού (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 124 και 127 έως 129 της προσβαλλόμενης απόφασης).
- 144 Συναφώς, για τους ίδιους λόγους με εκείνους που εξετάστηκαν όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού της παρέμβασης στο κράτος, διαπιστώνεται ότι τα προεκτεθέντα στοιχεία πρέπει να εκτιμώνται στο γενικό τους πλαίσιο, από το οποίο προκύπτει ότι δεν είναι επαρκή για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, λόγω του ελέγχου που ασκούν οι δημόσιες αρχές, οι πόροι που χρησιμοποίησε η FITD για τη χρηματοδότηση της παρέμβασης αποτελούν «κρατικούς πόρους» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 145 Συγκεκριμένα, η απόφαση του έκτακτου επιτρόπου της Tercas να ζητήσει από τη FITD παρέμβαση, εξ ονόματος της επιχείρησης για την οποία ασκούσε καθήκοντα διοικήσεως λόγω της θέσεως της επιχείρησης υπό αναγκαστική διαχείριση, εξηγείται από το γεγονός ότι ο έκτακτος επίτροπος, μεταξύ των διαφόρων διαθέσιμων επιλογών, έκρινε ως πλέον συμφέρουσα αυτήν που πρότεινε η BPB. Δεδομένου ότι η πρόταση της BPB έθετε ως προϋπόθεση την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω), δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αίτηση αυτή απορρέει από πρωτοβουλία των δημοσίων αρχών, οι οποίες επιδίωξαν έτσι να κατευθύνουν τη χρήση των πόρων της FITD. Επομένως, η FITD κλήθηκε να παρέμβει κατ' εφαρμογή του άρθρου 29, παράγραφος 1, του καταστατικού της κατόπιν ιδιωτικής πρωτοβουλίας που διαβιβάστηκε στον έκτακτο επίτροπο, ο οποίος έκρινε, όπως θα το είχε πράξει και ένας συνήθης διαχειριστής ευρισκόμενος στην ίδια κατάσταση, ότι τούτο ήταν προς το συμφέρον της επιχείρησης που βρισκόταν υπό τη διαχείρισή του.
- 146 Εξάλλου, όπως προβάλλει η Τράπεζα της Ιταλίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, οι διάφορες δυνατότητες παρέμβασης που διαθέτει η εν λόγω Τράπεζα όσον αφορά τη FITD αποσκοπούν μόνον στο να θέτει σε εφαρμογή τις εποπτικές εξουσίες της ως προς τους σκοπούς της προστασίας των αποταμιευτών, της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και της υγιούς και συνετής διαχείρισης των τραπεζών.

- 147 Στις υπό κρίση υποθέσεις, δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι η έγκριση της παρέμβασης της FITD υπέρ της Tercas αποσκοπούσε σε κάτι περισσότερο από έναν τυπικό έλεγχο νομιμότητας εκ μέρους της Τράπεζας της Ιταλίας. Εν προκειμένω, η έγκριση αυτή, όπως και οι διάφορες πράξεις που προηγήθηκαν, από την ημερομηνία έγκρισης της FITD ως ενός εκ των αναγνωρισμένων στην Ιταλία συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων, δεν μπορούν να εξομοιωθούν, τόσο μεμονωμένα όσο και από κοινού, με μέτρα που καθιστούν δυνατό να αποδειχθεί ότι το κράτος ήταν σε θέση να κατευθύνει τη χρήση των πόρων της FITD για τη χρηματοδότηση της παρέμβασης ασκώντας αποφασιστική επιρροή στην εν λόγω κοινοπραξία.
- 148 Συγκεκριμένα, η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas προήλθε από πρόταση που υποβλήθηκε αρχικά από την BPB και υποβλήθηκε στη συνέχεια εκ νέου, για το δικό της συμφέρον, από την Tercas. Ομοίως, η παρέμβαση αυτή, η οποία ανταποκρίνεται στον σκοπό της κοινοπραξίας, λειτουργεί και προς το συμφέρον των μελών της.
- 149 Στο πλαίσιο αυτό, οι διάφοροι μηχανισμοί που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία για να αποφευχθεί η διατάραξη του τραπεζικού τομέα από μια τέτοια παρέμβαση ή ο κίνδυνος μη υλοποίησης της δημόσιας εντολής που ανατέθηκε στη FITD λειτούργησαν εν προκειμένω, γενικώς, μόνο για να επικυρωθεί η δυνατότητα, που παρέχεται στη FITD από το καταστατικό της, να παρέμβει υπέρ ενός των μελών της με δικούς της πόρους και, πιο συγκεκριμένα, για να επιτραπεί η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas σύμφωνα με το συμφέρον της BPB, της Tercas και όλων των λοιπών μελών της κοινοπραξίας. Η Επιτροπή ουδόλως μπόρεσε να αποδείξει ότι η Τράπεζα της Ιταλίας, μέσω του τυπικού ελέγχου νομιμότητας, επιδίωξε να κατευθύνει τους ιδιωτικούς πόρους που διέθετε η FITD.
- 150 Τρίτον, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι συνεισφορές που χρησιμοποίησε η FITD για να χρηματοδοτήσει την παρέμβαση ήταν υποχρεωτικές, εφόσον, αφενός, οι τράπεζες που είναι μέλη της δεν έχουν άλλη επιλογή στην πράξη από το να συμμετάσχουν στη FITD και, αφετέρου, οι εν λόγω τράπεζες δεν μπορούν να ασκήσουν βέτο στις αποφάσεις της FITD ούτε να μη συμμετάσχουν στην παρέμβαση που αποφάσισε η FITD (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 133 έως 135 της προσβαλλόμενης απόφασης).
- 151 Προκειμένου να εξεταστεί η επιχειρηματολογία αυτή, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι δεν αμφισβητείται ότι τα κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν για την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas είναι ιδιωτικοί πόροι που συνεισέφεραν οι τράπεζες που είναι μέλη της κοινοπραξίας.
- 152 Συγκεκριμένα, γενικώς, στο καταστατικό της FITD προβλέπεται ότι η FITD τροφοδοτείται από πόρους «που συνεισφέρουν τα μέλη της κοινοπραξίας» (βλ. άρθρο 1, παράγραφος 1, του καταστατικού της FITD). Το ποσό των εισφορών των τραπεζών-μελών της κοινοπραξίας καθορίζεται βάσει του μεγέθους των αντίστοιχων επιστρεπτών κεφαλαίων («βάση συνεισφοράς») και συνδέεται με το επίπεδο κινδύνου της επιχείρησης, ο οποίος υπολογίζεται βάσει των «δεικτών τρόπων διαχείρισης» (βλ. άρθρο 25 και παράρτημα του καταστατικού).
- 153 Περαιτέρω, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, το άρθρο 21 του καταστατικού της FITD διευκρίνιζε ότι, βάσει των αποφάσεων των αρμόδιων καταστατικών οργάνων, οι πόροι που χρησιμοποιούνται για παρεμβάσεις της ίδιας μορφής με την παρέμβαση υπέρ της Tercas ζητούνται από τη FITD και παρέχονται ειδικά από τα μέλη της κοινοπραξίας. Επομένως, ενώ οι αναγκαίοι πόροι για τη λειτουργία της κοινοπραξίας συνεισφέρθηκαν κατά τη δημιουργία του προϋπολογισμού της, οι εισφορές για τις παρεμβάσεις λογίζονταν ως «προκαταβολές» που κατέβαλαν τα μέλη στη FITD, η οποία τις διαχειριζόταν για λογαριασμό τους ως εντολοδόχος.
- 154 Επομένως, η υποχρέωση των μελών της FITD να συνεισφέρουν στην παρέμβαση που αυτή αποφάσισε δεν πηγάζει από κανονιστική διάταξη, όπως όταν υπάρχει ειδική εντολή, από το κράτος, διαχείρισης των συνεισφορών των μελών για την εκ του νόμου εγγύηση των καταθέσεων των καταθετών, αλλά από καταστατική διάταξη, ιδιωτικής φύσεως, που διατηρεί την αυτονομία των μελών της FITD σε θέματα λήψης αποφάσεων.

- 155 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, πριν την απόφαση παρέμβασης και τη συλλογή των ιδιωτικών πόρων των μελών της, η FITD βεβαιώθηκε, όπως επιβάλλεται από το άρθρο 29 του καταστατικού της και όπως προκύπτει από την έκθεση που της υπέβαλε στις 26 Μαΐου 2014 ελεγκτική και συμβουλευτική εταιρία, ότι το κόστος της εν λόγω παρέμβασης ήταν μικρότερο από το κόστος που θα συνεπαγόταν για τα μέλη της η εκκαθάριση της Tercas και η συνεπακόλουθη εφαρμογή της εκ του νόμου εγγύησης των καταθέσεων των καταθετών.
- 156 Συνεπώς, η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas δεν ήταν μόνον προς το συμφέρον της BPB και της Tercas, αλλά και προς το συμφέρον όλων των μελών της, εφόσον τα μέλη της θα έπρεπε να δαπανήσουν μεγαλύτερα ποσά από εκείνα που απαιτούνταν για να μπορέσει η BPB να εξαγοράσει την Tercas.
- 157 Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνεται ότι, όπως προβάλλει η FITD, η παρέμβαση εγκρίθηκε από την εκτελεστική επιτροπή και από το διοικητικό συμβούλιο της FITD με ομόφωνη απόφαση των εκπροσώπων των μελών τους που συμμετείχαν στα εν λόγω όργανα. Επομένως, κανείς από τους εκπροσώπους αυτούς δεν διαφώνησε με το εν λόγω μέτρο.
- 158 Είναι επίσης λογικό ότι η επίμαχη απόφαση, αφού εγκριθεί από τα αρμόδια διοικητικά όργανα της κοινοπραξίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού της, επιβάλλεται στο σύνολο των μελών της. Περαιτέρω, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν επιβεβαιώνεται ο ισχυρισμός ότι ορισμένα μέλη της κοινοπραξίας δεν ενέκριναν τον καταστατικό μηχανισμό των παρεμβάσεων ή την παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas.
- 159 Ως εκ τούτου, ο δεσμευτικός χαρακτήρας των συνεισφορών των μελών της FITD για την παρέμβαση απορρέει από απόφαση που έγινε δύο φορές αποδεκτή από τα μέλη αυτά, όχι μόνο βάσει των αποφάσεών τους να συμμετέχουν στη FITD η οποία προβλέπει μια τέτοια δυνατότητα, αλλά και βάσει των αποφάσεών τους να αποδεχθούν τη λήψη του εν λόγω μέτρου της παρέμβασης από τα διοικητικά όργανα της κοινοπραξίας. Επίσης, η παρέμβαση συνάδει με τους σκοπούς της FITD, καθώς και με τα συμφέροντα των μελών της.
- 160 Συνεπώς, παραμένει κυρίως θεωρητικό και άνευ σημασίας για την επίμαχη παρέμβαση το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ήταν *de facto* δυσχερές για τα τραπεζικά ιδρύματα να αποσχιστούν από τη FITD, στην οποία είναι ιστορικά μέλη και η οποία αποτελεί μέχρι στιγμής το μοναδικό ταμείο εγγύησης των καταθέσεων που συγκεντρώνει τις μη συνεταιριστικές τράπεζες, προκειμένου να δημιουργήσουν ένα άλλο ταμείο εγγύησης το οποίο θα μπορούσε να αναγνωριστεί από την Τράπεζα της Ιταλίας και το καταστατικό του οποίου θα επέτρεπε την παρέμβαση μόνο στο πλαίσιο της εκ του νόμου εγγύησης των καταθέσεων των καταθετών ή, ενδεχομένως, την άρνηση συνεισφοράς σε παρέμβαση υπέρ ενός μέλους, ακόμη και αν αυτή εγκρίθηκε από τα διοικητικά όργανα.
- 161 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν στοιχειοθέτησε επαρκώς, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι οι επίμαχοι πόροι ελέγχονταν από τις ιταλικές δημόσιες αρχές και ότι, επομένως, ήταν στη διάθεση των αρχών αυτών. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορούσε να συμπεράνει ότι, μολονότι η παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το καταστατικό της κοινοπραξίας αυτής και προς το συμφέρον των μελών της, χρησιμοποιώντας αποκλειστικά ιδιωτικά κεφάλαια, στην πραγματικότητα οι δημόσιες αρχές ήταν εκείνες οι οποίες, ασκώντας αποφασιστική επιρροή στη FITD, αποφάσισαν να κατευθύνουν τη χρησιμοποίηση των πόρων αυτών για τη χρηματοδότηση μιας τέτοιας παρέμβασης.

Συμπέρασμα

- 162 Δεδομένου ότι δεν πληρούνται εν προκειμένω η πρώτη από τις προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πρέπει να γίνουν δεκτοί οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους προβάλλεται ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι τα

επίμαχα μέτρα προϋπέθεταν τη χρησιμοποίηση κρατικών πόρων και ήταν καταλογιστέα στο κράτος και, επομένως, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁶³ Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά της έξοδα, καθώς και στα δικαστικά έξοδα των προσφευγουσών και της παρεμβαίνουσας, σύμφωνα με το σχετικό αίτημά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση (ΕΕ) 2016/1208 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2015, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.39451 (2015/C) (πρώην 2015/NN) που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία υπέρ της Banca Tercas.
- 2) Καταδικάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Forrester

Róttorak

Perillo

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Μαρτίου 2019.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	2
Εμπλεκόμενες οντότητες.....	2
Εμπορικές οντότητες που σχετίζονται με την παρέμβαση	2
Η FITD	2
Η Τράπεζα της Ιταλίας	3
Ιστορικό και παρέμβαση της FITD υπέρ της Tercas	4
Πρώτη προσπάθεια παρέμβασης	4
Απόφαση παρέμβασης και έγκριση από την Τράπεζα της Ιταλίας.....	5
Κατάσταση της Tercas, μετά την παρέμβαση της FITD	5
Η διοικητική διαδικασία και η προσβαλλόμενη απόφαση	6
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων.....	6
Σκεπτικό	8
Επί του παραδεκτού της προσφυγής της FITD.....	8
Επί της ουσίας	9
Εισαγωγικές παρατηρήσεις επί της εννοίας της «ενίσχυσης που χορηγείται από κράτος»	10
Στοιχεία που έλαβε υπόψη η προσβαλλόμενη απόφαση για να στοιχειοθετήσει την κρατική προέλευση των μέτρων	12
Ως προς τη δυνατότητα καταλογισμού των επίδικων μέτρων στο ιταλικό κράτος.....	14
– Ως προς το περιεχόμενο της δημόσιας εντολής προς τη FITD.....	16
– Ως προς την αυτονομία της FITD κατά τη λήψη απόφασης για παρέμβαση.....	19
Ως προς τη χρηματοδότηση της παρέμβασης με κρατικούς πόρους	23
Συμπέρασμα	27
Επί των δικαστικών εξόδων	28